

NOWY DZIENNIK

Adres redakcji i administracji: Kraków, ul. Orzeszkowej 7.
Telefon Nr. 279. — Telefon redaktora naczelnego Nr. 3689.

Konto czekowe PKO w Krakowie 400.630.

Wszelkie komunikaty należy nadsyłać wprost do Administracji.
Komunikaty przesłane redakcji nie będą uwzględnione.

Korespondent redakcja nie zwraca. Za inseraty redakcja nie odpowiada.

Redaktor naczelny przyjmuje od godz. 12 do 1 w południe.

Cena numeru

20

groszy

Prenumerata: w Krakowie i prowincji mies. Zł. 5'00 kwart. Zł. 15'00

w Krakowie z odnosz. do domu „ „ 5'20 „ „ 15'60

Na prowincji z przesyłką poczt. „ „ 5'60 „ „ 16'80

Zagranicą z przesyłką pocztową „ „ 9'00 „ „ 27'00

Ogłoszenia: Drobne ogłoszenia za słowo Zł. 0'15, wiersz milimetr.

I-szp. Zł. 0'20, nadstawane Zł. 0'60, wiersz milim. I-szp. w tekście

Zł. 0'85, wiersz milim. I-szp. na 1-jej stronie Zł. 1'—, gratulacje

Zł. 10, inseraty zamiejscowe o 50%, zagranicą, o 100% droższe.

300 milionów złotych tracimy niepotrzebnie co roku!

Kraków, 14 czerwca

W ostatnich czasach możemy się już spotkać z pewnymi oznakami, jak gdyby nieśmiało próbami, dowodzącymi, że w kołach międzynarodowych zaczyna się inaczej trochę oceniać gospodarczą funkcję handlu w organizmie społecznym. Wiadomo, że od początku zmartwychwstania Państwa zakorzenił się w społeczeństwie jak i w rządzie prymitywny bardzo pogląd, wedle którego tylko rolnictwo i przemysł zasługują na miano gałęzi naprawdę produkcyjnych i godne są poparcia, natomiast handel i wszelkiego rodzaju pośrednictwo są tylko pasożytami na organizmie społecznym. Kłótych zatem nietylko nie należy popierać, lecz trzeba dążyć do ich wytepienia. Cała polityka podatkowa i kredytowa rządu przepojona była tym duchem, a owocem tej polityki jest cały szereg ustaw, krępujących na każdym kroku swobodę ruchu sfer handlowych.

Ostatnio, jak wspomnieliśmy, zaznaczyła się pewna zmiana w orientacji rządu w stosunku do handlu i pojawiło się zrozumienie, że i handel zasługuje na poparcie nietylko we własnym jego interesie lecz także w interesie Państwa. Dowodem tego są słowa p. ministra Kwiatkowskiego w jego książce: „Postęp gospodarczy Polski“, gdzie czytamy:

„Podniesienie znaczenia a tem samym poziomu handlu polskiego w ciągu najbliższych lat staje się zagadnieniem pierwszorzędem, jeżeli w formach ekonomicznych ma się Polska współczesna szybko zbliżać do form wielkich Państw gospodarczych świata“.

Słowa te dowodzą, że i sam p. minister Kwiatkowski zmienił swe poglądy na rolę handlu, gdyż jeszcze przed kilku miesiącami wywołał sam nieopatrznie demagogiczną nagonkę przeciw kupiectwu, ogłaszając statystykę cen w różnych miejscowościach Polski, dowodzącą rekomych lichwiarskich zarobków kupieckich. Wiadomo, że statystyka ta okazała się z miejsca błędna i opartą na dowolnych cyfrach. Jeżeli więc ten sam p. minister Kwiatkowski wyraża obecnie poglądy znacznie sympatyczniejsze dla sfer handlowych, to jest to niezaprzeczone i pożądany postęp. Niestety jednak młymi słowami można co najwyżej tylko budzić nadzieje, ale nie można niemi zakryć ani też naprawić rzeczywistości, która nadal wygląda dla stanu kupieckiego fatalnie. Zamiast przyznaczać znane zresztą powszechnie przyczyny i dowody tego postępującego upadku stanu kupieckiego, wystarczy wskazać, że wedle urzędowej statystyki w r. 1926 w porównaniu do r. 1924 przedsiębiorstw handlowych I-szej kategorii zostało się tylko 28 i pół proc. poprzedniej cyfry, II-giej kategorii — 62 proc. i jedynie IV kat. wykazała pewną wyżkę dowodzącą o pauperyzacji handlu. Z ostatnich cyfr sporządzonych na 15 lutego w związku z wyborami do Warszawskiej Izby Przemysłowo-Handlowej, okazuje się, że ilość firm I i II kategorii znowu spadła, bo w samym okręgu warszawskim ilość ta zredukowaną została prawie o 1.000 firm, co stanowi spadek o 20 proc. w stosunku do roku ubiegłego.

To kurczenie się i ciągła degradacja przedsiębiorstw handlowych nie jest bynajmniej wy-

nikiem jakiegos podniesienia się naszego gospodarstwa społecznego na wyższy poziom organizacji, gdzie pośrednictwo stałoby się zbędnym. Wręcz przeciwnie ten ciągły ubytek przedsiębiorstw handlowych I. i II. kategorii dowodzi tylko, że kupiectwo w Polsce coraz bardziej ubożeje w kapitał obrotowy i coraz bardziej zaciera się musi zakres swych czynności. Nie chodzi tylko o to, że proces taki jest w sprzeczności z tem, co się dzieje na Zachodzie, gdzie właśnie dostrzegamy coraz potężniejszą koncentrację także i w handlu i powstawanie olbrzymich przedsiębiorstw hurtownych i detalicznych, przynoszących ze sobą znaczne potaniecie ogólnych kosztów handlowych. Na Zachodzie przechodzi się do wyższych form organizacyjnych, natomiast u nas następuje uwstecznienie i spadek do organizacji prymitywnej. Co ważniejsze jednak, to fakt, że na miejsce opróżnione przez upadek wielkich przedsiębiorstw krajowych wchodzi przedsiębiorstwa obce, zasobniejsze w kapitał, i zagarniają w swe ręce obszerne dziedziny pracy gospodarczej. Co najdziwniejsze przy tem, nasza polityka podatkowa popiera przedsiębiorstwa zagraniczne w stosunku do krajowych — to tak przy imporcie jak i przy eksporcie, tak jak gdy by wypieranie handlu krajowego przez zagraniczny leżało w intencjach rządu!

Wiąże się ta kwestja ze sprawą naszego bilansu handlowego, nad którego biernością wciąż się radzi, nie zdobywając się jednak na żadną realną pomoc. Wiadomo wszakże, że np. Anglja ogromną część swego dochodu na rodowego czerpie z pośrednictwa handlowego i temi dochodami właśnie pokrywa bierność swego bilansu handlowego. Tymczasem u nas technika handlu zagranicznego jest tak wadliwą, że może zaledwie 1 procent dochodów z pośredniczenia w naszym przywozie i wywozie przypada Polsce, natomiast 99 procent zagarnia zagranica, przeważnie Niemcy. Znaną wszakże rzeczą jest, że do wyjątków należy, by jakieś polskie przedsiębiorstwo górnicze, przemysłowe, czy też inne, prowadzące nawet

znaczne obroty (z zagranicą, posługiwało się przy tem kupcem czy też pośrednikiem polskim. Faktem jest, że w Szwecji czy Danji sprzedają polski węgiel firmy niemieckie, we Francji szwedzkie a podobnie też jest z naszym drzewem, naftą, jajami, masłem itd. Straty, jakie na tem posługiwaniu się obcym pośrednictwem ponosimy, idą niewątpliwie w setki milionów, jeśli uwzględnimy, że wartość jednorocznego naszego wywozu jak i przywozu wynosi po przeszło 3 miliardy zł. Przyjmując, że dochód z pośrednictwa w tych obrotach wynosi około 10 procent wartości sprzedanych towarów, wypada z tego kwota 300 milionów zł. z czego przynajmniej połowa powinna przypaść przedsiębiorstwom polskim, gdy w rzeczywistości nie przypada im nawet 50-ta część tej kwoty!

300 milionów złotych, to nie jest bagatka. Jeżeli ich Polska nie uzyskuje, to winą tego jest oczywiście brak odpowiedniej organizacji technicznej handlu zagranicznego. Zapewne, stworzenie takiej organizacji jest rzeczą przedsięwzięcia prywatnej. Jednakże jakżeż przedsięwzięcie handlowe w Polsce zdobyć się może na wysiłek potrzebny do stworzenia takiej organizacji, skoro na każdym kroku znajduje ona ze strony rządu tysiączne przeszkody natury fiskalnej jak i administracyjnej. Pominięta i poniżana w opinii społeczeństwa traci ona wszakże wiarę w własne siły i chęć do inicjatywy i nie odważa się podjąć zadań, wymagających i większego rozmachu i większych kapitałów. Nic dziwnego więc, że w tych warunkach siła inercji spada stan kupiecki coraz niżej, powiększając tylko liczbę bezrobotnych, choć nazwy tej się wypiera i nie krzysła też z ulg i zasiłków przyznawanych bezrobotnym.

Straty ponoszone przez Polskę w handlu zagranicznym wskutek degradacji krajowego kupiectwa, nie wyczerpują oczywiście fatalnych dla gospodarstwa polskiego następstw antyhandlowej polityki rządu a są tylko drobną jej ilustracją. Kiedyż w końcu przerodzi się w czyn to kielkujące dopiero zrozumienie potrzeb i funkcji społecznej handlu?

Dr. B. S.

Koło żydowskie przeciwko budżetowi Poseł Grynbaum wybrany prezesem Koła.

(Telefonem od naszego korespondenta)

Warszawa 13. 6. (Sin). Dziś odbyło się posiedzenie Koła Żydowskiego z udziałem posłów Wygodzkiego, Reicha, Eisensteina, Rosmarina, Lesera, Hellera, Farbsteina i Grynbauma, oraz senatorów Schreibera, Dawidsona i Kenera.

Przystąpiono do omawiania stosunku do budżetu. Poseł Farbstein proponuje omówienie przedtem stosunku do poprawek, ewentualnie wniosków skreślenie pewnych pozycji budżetowych i dopiero po załatwieniu tej sprawy będzie można omówić stosunek do całego budżetu.

Jednakże w dyskusji ustalono, że należy przedtem omówić stosunek do budżetu, a nie do poszczególnych pozycji. Pierwszy przemawiał poseł Grynbaum, który stwierdza, że system podatkowy w budżecie jest tak skonstruowany, że musimy wyrazić nasze niezadowo-

lenie, abstrahując od naszego stosunku do rządu. Musimy wreszcie dać wyraz naszemu przekonaniu, że budżet krzywdzi nas niepomiarnie, by rząd i społeczeństwo widziało, że ludność żydowska nie jest w stanie uiszczać 40 proc. podatków państwowych. Ten nasz protest musi wywrzeć wrażenie, a stanowisko nasze musimy zaznaczyć w specjalnej deklaracji do trzeciego czytania.

Senator Schreiber oświadcza, że nie rozumie teorii posła Grynbauma, w której wyraża opozycję wobec budżetu, abstrahując od stosunku do rządu. Ludność żydowska również tego nie rozumie, a wrażenie po powzięciu takiej uchwały będzie najfatalniejsze.

Poseł Reich popiera stanowisko sen. Schreiber.

Poseł Heller interpeluje posła Wygodzkiego,

jak długo trwać będzie prowizorium w ukonstytuowaniu się Koła. Omawiając zaś stosunek do rządu, zwraca mowca uwagę, że przyszłość Polski należy do lewicy i demokracji i jeżeli nawet lewica jest zła, to należy dążyć do znalezienia wspólnego języka z lewicą i pozyskania jej dla naszych postulatów, prawica bowiem, mimo wszelkich rokowań, będzie prowadziła stale politykę antysemicką. Dalejszy rządowi po majowym wyraz zaufania, ale nie możemy się powstrzymać od wyrażenia naszego niezadowolnienia, nie przechodząc wcale do szeregu zasadniczych i historycznych wrogów tego rządu. Łącząc politykę narodową, musimy wobec zabójstwa mas głosować przeciwko budżetowi.

Posel Wygodzki wypowiada się przeciwko budżetowi.

Posel Rosmarin polemizuje z pos. Hellerem, zastrzegając się przeciwko kokietowaniu lewicy i stwierdza jednocześnie, że rząd nie ponosi żadnej winy za obecny stan podatkowy, który już zastał. Rząd istotnie chce zreformować system podatkowy.

Posel Farbstein oświadcza, że nie ma zaufania ani do lewicy, ani do prawicy, ani do Jedyńki. Był on przedtem zwolennikiem wstrzymania się od głosowania, jednak obecnie wypowiada się przeciwko budżetowi. Rząd nie zrozumiałby, gdybyśmy inaczej reagowali wobec takiego systemu podatkowego.

Przystąpiono do głosowania.

7 głosami przeciw 5 postanowiono głosować przeciw budżetowi.

Wniosek o wstrzymanie się od głosowania upadł 5 głosami przeciw 7. Przewodniczący poseł Wygodzki stwierdza wobec tego, że Koło Żydowskie opowiedziało się przeciwko budżetowi.

Posel Heller zapytuje pos. Farbsteina, czy głosując przeciwko budżetowi, wyraża opinię swej grupy Mizrahi, czy jest to jego stanowisko osobiste. — Pos. Farbstein odpowiada, że jest to oczywiście stanowisko jego stronnictwa.

Zabiera głos poseł Rosmarin, który oświadcza: Dzisiejsze głosowanie zadecydowało o sformowaniu się pewnej większości w Kole. Uważam przeto, że ta większość powinna objąć rządy i proponuję, aby prezesurę Koła objął poseł Grynbaum.

Przystąpiono do głosowania.

Za kandydaturą posła Grynbauma padło 6 głosów,

reszta wstrzymuje się od głosowania. Tem samym pos. Grynbaum wybrany zostaje prezesem Koła.

Pos. Grynbaum przyjmuje mandat prezesa i oświadcza, że dziękuje za wybór, bierze całkowitą odpowiedzialność za kierownictwo żydowskiej polityki Koła i stwierdza, że z całą szczerością będzie współpracował ze wszystkimi kolegami.

Precz z karą śmierci!

Murarz Leister z wioski niemieckiej Bremen (Rhön), który przed 4 laty za rzekome zamordowanie swej żony został skazany na karę śmierci, następnie ułaskawiony na dożywotne więzienie, a w ostatnich dniach — jak o tem już donieśliśmy. — w drodze rewizji procesu — uwolniony od winy i kary.

Ludność żydowska ugina się pod ciężarem podatków

Mowa pos. Hartgłasa w dyskusji nad budżetem min. skarbu (Dokończenie sprawozdania z wtorkowego posiedzenia Sejmu.)

Warszawa, 13 6 Jak już doniosłem wczoraj po zakończeniu dyskusji nad budżetem min. sprawiedliwości przystąpiono do obrad nad preliminarzem min. skarbu.

Dłuższy referat wygłosił poseł Hotyński (B. B.), który omówił stan finansowy państwa, podkreślił że stabilizacja złotego jest definitywna i wszelki pesymizm jest bezpodstawny. Referent omawia konieczność reformy systemu podatkowego, zwłaszcza zaś podatku obrotowego.

Na posiedzeniu popołudniowym referował poseł Krzyżanowski preliminarz emerytur i rent inwalidzkich.

W dyskusji nad budżetem min. skarbu przemawiał poseł Szopeczyński (B. B.), który domaga się wykonania rozporządzenia o rewizji koncesji monopolowych. Mowca oświadcza, że gdyby poprzednie rozprawy postępowały w myśl istniejących przepisów, liczba inwalidów, pobierających rentę, byłaby mniejsza o połowę.

Posel Wyrzykowski (Wyzwolenie) zaznacza, że sytuacja gospodarcza państwa uległa pogorszeniu. W rolnictwie stosunki są złe. Ceny artykułów idą w górę. Znosi się na falę strajków. Mówiąc o podatkach mowca zaznacza, że zmniejszenie podatku obrotowego jest prezentem dla potentatów przemysłowych i kupiectwa.

Posel Czetwertyński (Klub narodowy) wskazuje na konieczność jak największych oszczędności w budżecie w wydatkach.

Przemawia w dalszym ciągu minister Czechowicz, który oświadcza między innymi, że rząd zamierza wnieść na sesję jesienną ustawy podatkowe i jednocześnie oświadcza, że zajdzie konieczność ściągania podatku majątkowego, a to w celu uzyskania pieniędzy na podwyżkę dla urzędników.

Po przemówieniu posła Sochy (Stron. Chłopskie), przemawia poseł Hartglas (Kolo Żyd.), który oświadcza co następuje: Stosuje się u nas odmienne zasady przy układaniu części rozchodowej budżetu i części dochodowej. Gdy chodzi o rozchody traktuje się Polskę jako państwo rolnicze, z przewagą ludności wiejskiej, jako państwo chrześcijańskie, kiedy zaś przystępuje się do strony dochodowej budżetu, cały ciężar utrzymania państwa spada na miasta, na handel i przemysł, a de facto na ludność żydowską. Gospodarstwa rolne do 15 hektarów zwolnione są od podatku dochodowego; byłoby to może słuszne w o-

kolicach błot pińskich, albo gdzieś na Podkarpaciu, ale w centrum państwa majątek 15-hektarowy przedstawi wartość kilku tysięcy dolarów. W Polsce jest 3 miliony jednostek gospodarczych do 15 hektarów, które reprezentują ludność 15-miljonową, a więc w państwie 28-miljonowym 15 milionów ludzi jest zwolnionych od podatku dochodowego. Czy jest to zjawisko zdrowe? W obecnym roku podatek obrotowy ma dać 210 milionów zł., a podatek dochodowy 190 milionów, razem 390 milionów, gdy ogólna suma dochodów z podatków bezpośrednich wynosi 521 milionów. 68 procent podatku dochodowego płaci przemysł, handel, jednym słowem dwie trzecie przynajmniej całej sumy podatków bezpośrednich płacą wyłącznie miasta. Rozumimy, że wieś opłaca podatek pośredni i konsumuje produkt monopolowe, ale z podatków pośrednich największą kwotę wynosi podatek od cukru. Na głowę mieszkańca miasta przypada więcej do płacenia podatków pośrednich, niż na głowę mieszkańca wsi, że względu na to, że potrzeby konsumpcji w miastach są większe.

Następnie mowca wyszeptuje przeciwko podatkowi obrotowemu i stwierdza, że w roku ubiegłym wymiar tego podatku był większy od prelimitowanego, ściągnięto go więcej, niż wymierzono. Przy reformie tego podatku mówi się tylko o zmniejszeniu stawki, co dla kupiectwa jest rzeczą obojętną, bo chodzi o ściąganie go u źródeł. Dalej mowca uskarża się na pauperyzację drobnego handlu i przemysłu i oświadcza, że budżet oparty jest na eksploatacji ludności miejskiej, której większość stanowią Żydzi.

Ludność rolnicza, która stanowi 70 procent, skutecznie broni się przeciwko podatkowi. Dawniej szła chęta także nie chciała płacić i żądała od króla, żeby dawał pieniądze. Obecnie króla niema, zastąpili go Żydzi, ale bez jego przywilejów. Rzeczą nie do pomyślenia, iż 28-miljonowe państwo żyje kosztem 3-miljonowej ubogiej drobno-handlarskiej ludności żydowskiej. Protestujemy przeciwko temu i odpowiednio ustosunkujemy się do budżetu.

Posel Roja (Stron. Chłopskie) w dalszym ciągu domaga się rewizji koncesji, przytaczając liczne fakty, że koncesje udzielane bywają ludziom względnie zamężnym, a inwalidzi napróżno się o nie ubiegają.

Na tem posiedzenie ukończono. Następnego posiedzenie jutro o godz. 3 po południu. Na pierwszym punkcie porządku dziennego głosowanie nad preliminarzem w II. czytaniu.

Głosowanie nad preliminarzem budżetowym w II. czytaniu

(Telefonem od naszego korespondenta)

Warszawa, 13 6 Sin. Na dzisiejszym posiedzeniu sejmu przed przystąpieniem do głosowania nad preliminarzem budżetowym zabrał głos sprawozdawca generalny poseł Krzyżanowski (BB) i zwrócił szczególną uwagę na artykuł 5 ustawy skarbowej zatwierdzający czasowo sprawę uposażeń urzędniczych specjalnie podkreślając, że wszystkie wnioski dalej idące powinny być odrzucone. Referent wnosi o przyjęcie budżetu w brzmieniu większości komisji.

Następnie izba przystąpiła do głosowania Najpierw marszałek poddał pod głosowanie wniosek posła Bittnera (komunista) o skreślenie artykułu 1 ustawy skarbowej. Wniosek ten upadł. Budżet p. Prezydenta R. P. przyjęto bez zmian.

Do budżetu sejmu i senatu przyjęto 224 głosami przeciwko 131 wniosek posła Czapińskiego (PPS) o zwiększenie o 25 tys. zł. pozycji

uposażeń niższych funkcjonariuszy sejmowych.

Budżet najwyższej izby kontroli przyjęto bez zmian.

Tak samo bez zmian przyjęto budżet Prezydium Rady Ministrów. W dziale tym odrzucono wszystkie wnioski rządu, za którymi głosował tylko klub BBWR.

M. in. skreślono pozycję wydawnictwa dwóch organów urzędowych.

Budżet min. spraw zagranicznych przyjęto to w brzmieniu komisji, odrzucając wszystkie wnioski zgłoszone do tego budżetu.

W budżecie ministerstwa spraw wojskowych odrzucono wniosek posła Liebermana o skreślenie ze stanu budżetu szeregowych nie zawodowych 59,863 szeregowych. Również odrzucono 185 głosami przeciwko 181 wniosek posła Woźnickiego (Wyzw.) o zmniejszenie liczby szeregowych o 9.853.

Groźny pożar w Krynicy

Splonęły trzy wille.

(Telefonem od naszego korespondenta)

Krynica, 13 6 Kap. Nocy ubiegłej około godziny 1 wybuchł groźny pożar przy ulicy Kraszewskiego. Splonęły 3 wille piętrowe, oraz 3 stajnie z bydłem. Jedna osoba odniosła ciężkie poparzenia w czasie akcji ratunkowej. —

Spalone wille były własnością Ilko Petryka, Daniela Figla i Eli Wachsbergera. Szkody wyrządzone przez pożar wynoszą około 200.000 zł. Przyczyna pożaru dotąd nieustalona. Pożar ugaszony został nad ranem.

Po „jubileuszowej“ sesji Rady Ligi Nar.

(K) Cicho przeszedł jubileusz Ligi Narodów. Ostatnia jubileuszowa, bo 50-ta sesja Rady Ligi Narodów, stała pod znakiem kompromisu. Jeśliby się chciało należyć ją scharakteryzować, można ją nazwać — sesją bez Brianda. Nieobecność Brianda spowodowała szarżę ostatniej sesji.

Kompromis otóż niczego właściwie nie wyjaśnił, żadnej sprawy pozytywnie nie załatwił. Niezałatwioną więc pozostała kwestja litewska, chociaż prowokacja Waldemarsa najoczywistszej została zademonstrowana. Nie ulega też wątpliwości, że sprawa ta znajdzie się powtórną na wokandy jesiennej sesji Ligi Narodów. Zasadniczo niezałatwioną też została kwestja przemykania broni w St. Gotthardt. Przez tygodnie i miesiące wlokła się ta sprawa, wysyłano do tej małej miejscowości ekspedycje międzynarodowych rzeczoznawców, a mimo całej tej pracy nie stwierdzono właściwie co się w St. Gotthardt stało, kto miał być odbiorcą tych fałszywie zdeklarowanych pięciu wagonów broni i amunicji. Jest to wprawdzie publiczną tajemnicą, że stacją padawczą była włoska Verona, a odbiorcą były Węgry, ale urzędowo w tej sprawie niczego nie ustalono. Historia zna jednak, a nawet lubuje się w niedyskrecjach, więc napewno w przyszłości sprawa ta zostanie należycie wyjaśniona, ale stanie się to wbrew, a w najlepszym razie bez woli i wiedzy Ligi Narodów.

Także sprawa węgierskich optantów nie została ostatecznie z porządku dziennego Ligi Narodów. Kiedyś sir Austen Chamberlain był przewodniczącym komisji, która miała tę kwestję uregulować. Ale polityk ten, który z racji swego pochodzenia najbardziej się chyba nadawał do roli pośrednictwa, nie stanął na wysokości zadania. Raz przyznawał rację Węgrom, drugi raz Rumunom, aż wkońcu wezwał obie strony, by pojednawczo sprawę załatwiły. Wreszcie zlitował się nad nim i Liga Narodów rumuński minister spraw zagranicznych Titulescu, oświadczając, że jego rząd chce w zasadzie zadośćuczynić życzeniom węgierskich właścicieli dóbr, których włości zostały w Rumunii wywłaszczone i dać im wyższe odszkodowanie niż rdzennie rumuńskim właścicielom dóbr, ale to odszkodowanie ma być zapłacone z reparacji, jakie Węgry mają wypłacić Rumunii na podstawie traktatu pokojowego w Trianon. Przedstawiciel Węgier hr. Apponyi nie oświadczył się ani za ani przeciw projektowi rumuńskiemu, ale spodziewać się należy, że sprawa ta raz wreszcie już zejdzie z porządku dziennego, skoro się zważy, że jednym z najbardziej poszkodowanych węgierskich obszarników jest sam węgierski premier hr. Bethlen, który więc napewno zechce jaknajprędzej wypłacić odszkodowanie jako premier hrabia Bethlen wywłaszczonemu siedmiogrodzkiemu magnatowi hrabiemu Bethlenowi...

Najpoważniejszą i najdonioślejszą sprawą ostatniej sesji była sprawa mniejszości narodowych. Na tle pretensyj albańskich właścicieli dóbr, których dobra zostały w Grecji wywłaszczone, wywiązała się bardzo żywa dyskusja, w której wzięli udział polski minister spraw zagranicznych Zaleski, jako sprawozdawca w tej sprawie, niemiecki delegat a obecny zastępca Stresemanna von Schubert, oraz Chamberlain, będący również obok japońskiego delegata członkiem komisji do uregulowania sporu między Albanją a Grecją. Delegat Grecji Politis — jak wiadomo — stanął mianowicie na stanowisku, że problem mniejszości narodowych powinien być pozabawiony międzynarodowego charakteru, albowiem li tylko w ten sposób można światu zapewnić pokój. Minister Zaleski jako sprawozdawca postawił tezę, że zażalenia mniejszości narodowych nie mogą żadnemu państwu posłużyć jako pretekst do mieszania się w wewnętrzne sprawy innego państwa, a stosunki między państwem a jego mniejszościami na rodowem obchodzić mogą tylko Ligę Narodów, w rzadkich więc tylko wypadkach powinno obce państwo uciekać się do art. 11 statutu Ligi Naro-

dów, gwarantującego międzynarodową ochronę praw mniejszości narodowych.

Stanowisko ministra Zaleskiego jest w zasadzie zupełnie słuszne, ale nie pokrywa się też ono z tendencją greckiego delegata Politisa, by problemowi mniejszości narodowych odjąć międzynarodowy charakter. Nie chodzi tu bowiem, jak zupełnie słusznie zaznaczył Schubert, o stypulację między dwoma państwami, które mogą być dowolnie zmienione, lecz chodzi tu o instytucję o międzynarodowym znaczeniu. Prawdą jest, że sprawa mniejszości na rodowych nie może być pretekstem do ciągłego mieszania się innych państw we wewnętrzne stosunki jakiegoś państwa, które wzięło na siebie międzynarodowe zobowiązanie ochrony praw swych mniejszości narodowych, ale należało uroczystie i oficjalnie stwierdzić z trybuny Ligi Narodów, że wszelkie ataki na międzynarodowy charakter obrony mniejszości na rodowych podważają tylko autorytet Ligi Narodów. Stało się to obecnie, albowiem do wywołów Niemca Schuberta, którego intencje mogą być nawet podejrzane, przyłączył się Cham-

**Instytut dla Curieterapii,
Zakład dla leczenia radium**

**przeniesiony do gmachu
Krakowskich Zakładów Lecznicznych
(dawny Hotel Krakowski)**

Kraków, Dunajewskiego L. 9

Naczelnny lekarz przyjmuje w dni
powszednie od 9—11 1653se

berlain i zdezwuował zupełnie stanowisko Politisa w tej sprawie. Politis sam uznał, że zbyt daleko posunął się w negowaniu praw mniejszości narodowych i w dyskusji zupełnie milczał, a milczenie to jest bardzo wymownym potwierdzeniem, że Liga Narodów uroczystie podkreśliła międzynarodowy charakter praw mniejszości narodowych. Oto jedyny pozytywny rezultat ostatniej sesji Ligi Narodów.

D. 47.

(si) Z Berlina przynieśliśmy wczoraj krótką wiadomość: W nocy z soboty na niedzielę o godz. 2:30 nad ranem, wykołejł się i spadł z nasypu z odległości 200 metrów od stacji Siegelsdorf (na linii Würzburg—Fürth—Norymberga) pociąg pospieszny D 47, jadący z Monachjum do Norymbergi z szybkością 80 klm. na godzinę. Parowóz pociągu wyskoczył nagle z szyn i koziółkując, stoczył się z nasypu i padł przodem w odwrotnym kierunku do biegu pociągu. Ciężki jaszczyk zakreślił młynka w miejscu i stanął w poprzek szyn. Trzy wagony osobowe zwały się na leżący parowóz, na nie zaś padł piąty wagon, miażdżąc je zupełnie. Kocioł lokomotywy pękł i wrzątkiem poparzył i zabił du-

odchodzi, tysiące ludzi o tej porze wsiada i wysiada, a wszystkich unosi gdzieś daleko stałowe widmo. Któż może przypuszczać, że przeznaczenie wybrało sobie właśnie pociąg „D. 47“ i wyznaczyło mu krzywiznę w odległości 200 metrów od stacji Siegelsdorf na widownię straszliwej katastrofy? Któż mógł przewidzieć, że ekspres „D 47“ zdobędzie nagle ponurą sławę, stanie się symbolem straszliwego nieszczęścia?

Powstały pogłoski, że przyczyną katastrofy był zamach. Specjalna komisja śledcza stwierdziła, że nie może być mowy o zamachu, że wszystko było w należyтым porządku, że nie było nawet obsunięcia się nasypu, a więc biedna myśl ludzka nie może nawet zahaczyć o

Na miejscu katastrofy.

żo osób. Liczba zabitych wynosi dotychczas aż 23 osoby, liczba rannych i poparzonych przez parę lokomotywy dochodzi do 120 osób, z czego kilkanaście ciężko rannych.

Oto krótka wiadomość, a jednak jakże ona jest wstrząsająca! Wyobrazić sobie pędzący pociąg z szybkością 80 klm. na godzinę. Z zawrotną szybkością gna przed siebie stalowe widmo, spoglądając na świat nie tylko czerwonym okiem lokomotywy, lecz kilkunastu silnie oświetlonymi oknami wagonów. Godzina 2:30. Na horyzoncie zbliża się ranek, względnie, — jak to ładnie mówią poeci, — noc stacza ostatnią walkę z nadchodzącym dniem. Spokojnie drzemią podróżni, nie przeczuwając, że tuż za ich plecami stoi śmierć. Tysiąc pociągów przechodzi i

zwykłą lekkomyślność służby kolejowej. Przeznaczenie niewiele się jednak troszczy o stwierdzenie wszelkich komisji śledczych. Wystarczy, że gdzieś wypadnie jedna śruba, że pozornie tak pewny nasyp kolejowy stanie się nagle niepewnym, — a przed oczyma wyrasta nagle straszliwe widmo obłędnej katastrofy.

Tragedji obok stacji Siegelsdorf nie wymyślił żaden fantastyczny poeta a la Poe, życie samo ją stworzyło i z niezwykłą precyzją przeprowadziło. A temu przemysłowemu reżyserowi nie wystarczyła zwykła katastrofa, lecz postarał się nawet o niezwykle efekty, bo oto pęka kocioł parowozu, a wrzaca woda otacza całym smierci pasażerów. Doprawdy, życie genialnym jest reżyserem...

Z DNIA

Państwo a praworządność

Debata sejmowa nad budżetem ministerstwa sprawiedliwości wyloniła stary, odwieczny nie mały, a jednak ciągle świeży i aktualny problem o stosunku sprawiedliwości do państwa, czy też na odwrót: państwa do zasady prawa i sprawiedliwości. W obecnym sejmie polskim dyskusja dookoła tego problemu wygląda istotnie dość dziwnie i paradoksalnie. W obronie idei praworządności stają notorycznie jego gwałciciele i poniewiercy. O praworządności państwa i w państwie prawią moralnie i wygłaszają patetyczne dytyramby ludzie, którzy moralnie i ideowo mają na swoim sumieniu najstraszniejszy czyn, najbardziej hańbiący incydent w dziejach Polski odrodzonej — skrytobójcze zamordowanie najszlachetniejszego z Polaków, pierwszego Prezydenta Rzeczypospolitej. Jakże więc można solidaryzować się z takimi obrońcami praworządności, chociażby nawet w samej rzeczy tu i ówdzie w szczegółach mieli rację?

A jednak nie można z drugiej strony tak samo solidaryzować się z sanacyjno-konserwatywnym posłem Mackiewiczem, kiedy z trybuny sejmowej grozi hasło że „praworządność nie jest celem sama w sobie, lecz środkiem do wzmocnienia siły państwa“. W tego rodzaju postawieniu problemu tkwi nietylko błąd zasadniczy z socjologicznego punktu widzenia, ale również i ze stanowiska etycznego — tkwi w tego rodzaju sformułowaniu ciężki grzech przeciw Duchowi. Między praworządnością a państwem nie powinien bowiem nigdy zachodzić konflikt zasadniczy, pod groźbą uszczerbku nietylko dla idei sprawiedliwości, ale i dla najżywniejszych interesów państwa samego. Czyż potrzeba dopiero cytować przykłady i wskazywać na ten przykład najklasycyjszy z klasycznych, jaki stanowią dzieje świetności i upadku — państwa niemieckiego? W Prusach epoki wilhelmskiej pojmowano omnipotencję państwa w ten sposób, że praworządność jest tylko środkiem do wzmocnienia siły państwa, czyli — że można praworządność deptać nogami. Do czego ta mentalność doprowadziła — okazał wynik wojny światowej. Interesy państwa — na dłuższą metę — nie mogą kolidować z ideą sprawiedliwości i praworządnością.

Szkoda, że posłowie sanacyjni nie oparli swojej obrony zarówno przewrotu majowego, jak i niektórych innych późniejszych zaszłości na bardziej rzeczowych i konkretnych argumentach niż na nader ryzykownym przeciwstawieniu interesów państwa i idei praworządności... (b)

Z TEATRU, LITERATURY I SZTUKI

BANKRUCTWO PISCATORA.

Donosiliśmy już przed kilku dniami o finansowych kłopotach Piscatora. Onegdaj zawiadomił otóż Piscator berlińską policję, że składa swoją koncesję. Deklaracja ta była konieczną, ponieważ w przedłożeniu policji zdeponowano kaucję, zabezpieczającą artystom, zatrudnionym u Piscatora, ich zaległe pobory. Aktorzy utworzyli „wspólnotę pracy“, aby na razie dalej prowadzić teatr na własną odpowiedzialność.

— POŻEGNALNE PRZEDSTAWIENIE OPERETKI WARSZAWSKIEJ w krakowskim Teatrze Żydowskim odbędzie się dziś we czwartek, punktualnie o godz. 8 wiecz. Daną będzie operetka „Di jidisze Szikse“. Dziś w nocy wyjeżdża zespół p. Cymbalisty z pp. Reginą Zucker i Michałem Kleinem, na zakontraktowany szereg występów do h. Kongresówki.

— Z TEATRU IM. J. SŁOWACKIEGO — UL. RAJSKA 12. „Bronx-Express“ Ossypa Dymowa grany będzie w teatrze przy ul. Rajskiej dziś we czwartek i jutro w piątek. Próby z „Człowieka, który zabił...“ pod kierunkiem p. Niewiarowicza dobiegają końca. Premiera w sobotę.

— NOWA WIELKA WYSTAWA W PALACU SZTUKI zostanie otwarta w sobotę o godz. 11-tej przedpołudniem. W wystawie biorą udział najwybitniejsi artyści krakowscy.

Wygrane należy odbierać w kancel. Pałacu Sztuki przy placu Szczepańskim codziennie od godz. 10 rano do 5 popołudniu. Z prowincji odbiór odbywać się będzie za zaliczeniem pocztowym.

Na horyzoncie politycznym

Odrzucenie budżetu marynarki w Stanach Zjednoczonych

Donieśliśmy już, że senat amerykański został odroczone aż do jesieni br. Na jednym z ostatnich jednakowoż posiedzeń odrzucił senat budżet marynarki wojskowej, tak, że zamiast zamierzonych 15 krążowników i jednego olbrzymiego statku wojskowego, można będzie przystąpić tylko do budowy trzech łodzi podwodnych i trzech torpedowców, na które uzyskano zgodę jeszcze za czasów Wilsona. Po odrzuceniu olbrzymiego budżetu rozbudowy floty, nad którym od kilku miesięcy pracował amerykański minister marynarki Wilbur, jeden z najgorliwszych orędowników militaryzacji Stanów Zjednoczonych, jest bardzo wymowną demonstracją antymilitarnych nastrojów amerykańskiej ludności. Jak wiadomo, Wilbur zażądał budżetu w kwocie 740 milionów dolarów na budowę w ciągu 5 lat 74 okrętów. Olbrzymi ten budżet miał być odpowiedzią Ameryki na fiasko rozrojeniowej konferencji morskiej w Genewie. Senat amerykański jednakowoż przez kreślił te wszystkie plany militarystyczne Wilbura i zamaniestował, że budowa okrętów stoi w rażącej sprzeczności z propagandą za paktem Kelloga.

Co się dzieje w Chinach?

(Konflikt między Fengiem a zagranicznymi dyplomatami. — Rezygnacja Czang-Kai-Szeka. — Manifesty rządu w Nankinie).

Sprawdzają się przewidywania, że ostateczne mu skonsolidowaniu się Chin stanie na przeszkodzie rywalizacja generałów. Pierwsze nieporozumienia wybuchły na tle walki o Pekin między chrześcijańskim generałem Fengiem a gubernatorem prowincji Szansi, generałem Jenem. Przed zajęciem Pekinu ustalono, że stolicę ma zająć Jen, zaś Feng i Czang Kai Szek nie mają wkroczyć do Pekinu. Mimo to Feng skierował swoje oddziały wojskowe do Pekinu, gdzie zaczyna postępować jak dyktator, nie troszcząc się wcale o zarządzenia wydane przez generała Jena. Z powodu tego dyktatorskiego zachowania się Fenga doszło już do bardzo ostrego konfliktu między Fengiem a zagranicznymi dyplomatami, przebywającymi w Pekinie. Ci ostatni zatrzymali jedną brygadę Czang

Tso Lina w Pekinie, by utrzymać w mieście porządek i zagwarantowali tej brygadzie tak w swym własnym imieniu, jakoteż w imieniu generała Jena, z którym się porozumiano po zajęciu miasta przez armję generała Jena, swobodny odwrót. General Feng niewiele się jednak troszczył o tę umowę i rozbroił kilka pułków mugdeńskiej brygady. Zagraniczni posłowie interwenjowali u generała Fenga, który ich jednak nie przyjął, dając im temsamem do zrozumienia, że on jest właściwie dyktatorem Chin.

Na znak protestu przeciwko samowoli Fenga złożył Czang Kai Szek główne dowództwo armji południowych Chin, zatrzymując tylko godność przewodniczącego komitetu wychowawczego Kuomintangu. Wedle nowych wiadomości uległ Czang Kai Szek namowom swych przyjaciół politycznych i cofnął swoją rezygnację.

Rząd w Nankinie pracuje obecnie nad manifestem do państw zagranicznych, które się wzywa do wycofania wszelkich oddziałów wojskowych z Chin. Manifest rządu w Nankinie żąda też zawarcia nowych traktatów na zasadzie zupełnego równouprawnienia.

Drugi manifest ma rząd w Nankinie wydać do ludności, której przyrzeka usunięcie band rozbójniczych, zniesienie zbyt wysokich podatków i rozwiązanie niepotrzebnych armij.

SPRAWOZDANIE PARKERA GILBERTA.

Generalny agent dla reparacji niemieckich, Parker Gilbert, ogłosił onegdaj swoje sprawozdanie o przeprowadzeniu planu Davesa. Parker Gilbert stwierdza, że Niemcy punktualnie i regularnie wywiązywały się ze swoich zobowiązań. Eksport Niemiec był w ostatnich miesiącach znacznie wyższy, natomiast spadła we wnętrzną konsumpcją. Okres dobrej konjunktury w Niemczech ma się już ku końcowi. Parker Gilbert żąda ustalenia zobowiązań i reperacji dla Niemiec.

SPRZYSIĘŻENIE PRZECIWKO IBN SAUDOWI. Prasa angielska donosi, że odkryto spiszek przeciwko Ibn Saudowi. Między skonfiskowanymi dokumentami znaleziono list przywódcy hinduskiej Mahometan do Imama z Jemenu z wezwaniem, by unieszkodliwić Ibn Sauda jako szkodliwego dla Islamu heretyka.

Tam, gdzie „Italia“ uległa rozbiciu.

Mapka powyższa pokazuje miejsce, w którym wylądowała „Italia“ na bryłach lodowych na północ od kraju północno-wschodniego, oraz kierunek, w jakim złomy lodowe pędzone są przez prąd morski.

REPERTUAR KINOTEATROW

CORSO: „Poszukiwacze złota“ (Rin-tin-tin).

NOWOŚCI: „Kochaj mnie, a świat będzie moim“

SZTUKA: „Tajemnica gabinetu restauracyjnego“.

WANDA: „Morze“ i komedia „Rozwiódźmy się“

WARSZAWA: „Mąż bez ślubu“.

UCIECHA: „Skandal małżeński“.

PRZY ISCHIAS (zapaleniu nerwu kulszowego) po zażyciu zrana naczeczki szklanki naturalnej wody gorzkiej Franciszka Józefa, następuje lekkie, obfite wypróżnienie, do którego przyłącza się późniejszej przyjemne uczucie wypróżnienia się. Lekarskie pisnia specjalne stwierdzają, iż woda Franciszka Józefa działa trwale i dodatnio przeciwko przekrwieniu wątroby i jelit, jak również przy hemoroidach i cierpieniach gruczołu krokowego. Żądać w aptekach i droguerjach. 1967

ZE SPORTU

TURYSKI (ŁÓDŹ)—CRACOVIA.

W niedzielę 17 b. m. przybywa do Krakowa drużyna Turystów z Łodzi, celem rozegrania zawodów o mistrzostwo Polski z Cracovią. Drużyna łódzka w swej obecnej formie przedstawia się dla każdej drużyny ligowej jako przeciwnik bardzo poważny, czego niezbitym dowodem są jej ostatnie zwycięstwa nad lwowską Pogonią 5:4, łęską warszawską 3:1 i Turystami w obecnym swym składzie posiadają wielu graczy reprezentatywnych Polski i Łodzi, jak dawni pomocnik Cracovii Kahan, Wieliszek, Kuławiak, Frankus, Rapaport i bracia Kubiccy. Biało-czerwoni, chcąc w niedzielę powiększyć swój stan posiadania, będą musieli wyteńczyć swe siły. Początek zawodów punktualnie o godz. 5:30 popołudniu. Bilety wcześniej do nabycia w firmach: Leitner, Rynek gł. C—D, „Pool“, plac Marjański 1 i Herzog, Grodzka 42.

OPERETKA ŻYDOWSKA (UL. BOCHENSKA)

Czwarte: „Di jidisze Szikse“ (początek o godz. 8-mej).

TEATR IM. J. SŁOWACKIEGO

(pocz. o godz. 7:30 wiecz.)

Czwartek: „Bronx Express“.

Piątek: „Bronx Express“.

GŁOS KOBIETY ŻYDOWSKIEJ

ORGAN ZRZESZENIA KOBIET ŻYDOWSKICH MAŁOPOLSKI ZACHODNIEJ i ŚLĄSKA (W. I. Z. O.)

Nr. 6

WYCHODZI CO DRUGI CZWARTEK

Nr. 6

O myśl przewodnią w pracy „WIZA” dla Palestyny

„WIZO” — jeszcze młoda, propalestyńska i kobieca organizacja miała dotychczas prócz wielu innych, ważną rolę — odbywała rzadko zjazdy i konferencje i właśnie dlatego... pilnie pracowała. Może dlatego każdy zjazd konferencja lub posiedzenie musi mieć swoje duże znaczenie dla przyszłej pracy.

Toteż na posiedzeniu „Rady delegatek wszystkich organizacji Wiza” w Berlinie z początkiem lipca tegoż roku przeprowadzone będą uchwały zasadniczej natury mające wpływ na charakter pracy Zrzeszeń kobiecych propalestyńskich.

„Wizo” tak jak się dzisiaj przedstawia nie tyle przez skład osób, lecz ze względu na tendencję ogólną — zajmuje się przede wszystkim, choć programowo nie wyłącznie, kollaboracją z elementami najcięższej, najtrudniejszej i najtwórczej w Erec pracującymi. Praca „Wiza”, natchniona słowem i czynem robotniczej działaczki palestyńskiej Ady Fischman, nabrała zapału i przekonania, że jedynie słuszną jest współpracę w bezpośrednim budownictwie kraju. W dzisiejszym stadium dziełowego rozwoju sprawy żydowskiej w Erec nie może ulegać wątpliwości wyższość tej pracy ponad pracę użyteczną lecz twórczo-wtórnią, pracą opieki społecznej. I tu leży sedno naszego usłunkowania się do prądu „Wiza”. Jak długo istnieć będzie ten zasadniczy punkt widzenia towarzyszek z „Wiza”, tak długo ma pełne prawo i widoki pozyskania sobie opinii i konkretnej pomocy kobiet żydowskich wszelkich krajów. Jednym z wielkich uroków Palestyny jest fakt, że tam

kobieta współdziała w dziele odbudowy państwa i to też mutatis mutandis nas pociąga. Golusowa choć wartościowa kobieta żydowska, pracująca w szeregu instytucji społecznych, nie spełniła bynajmniej całego swego zadania. Dziesiątki lat walczy kobieta o równouprawnienie kobiety — praca ekonomiczna, społeczna i polityczna była dotychczas przywilejem i trudem wyłącznie prawie męskiego pracownika. Palestyna jest krajem, gdzie — może w tej formie jest to dopiero eksperymentem przejściowym — kobieta więcej działa, trudni się i osiąga niż mężczyzna. I ten objaw nowotworzącej się Palestyny jest jeszcze jednym argumentem naszego uznania dla podstawy programu „Wiza” to jest — praca twórcza i państwowa: zakładanie kolonii, uproduktywnienie coraz szersze kobiet, wychowanie społeczne kobiet prowadzące do wspólnej pracy matek i córek. To jest wytyczna „Wiza” i taką powinna koniecznie pozostać, taką, choćby nawet doszło do fuzji z „Histadrut Naszim Iwriot”, której działalność społeczna, filantropijna i zbawienna niema szans ani praw do podboju świata kobiecego.

Jest to ogólny dezyderat nasz w stosunku do Rady delegatek Wiza, jest „conditio sine qua non” naszej całej przyszłej pracy. Wierzymy, że myśl człowa „Wiza”, tak słuszną i piękną, nie ulegnie zmianie; żąda tego nasze zasadnicze stanowisko i nasz optymizm, — który jest przecież warunkiem pracy konstruktywnej. Nella Rost.

ciąg dalszy nastąpi.

WIADOMOŚCI BIEŻĄCE

Zjazd robotnic w Emek

Zjazd robotnic w Emek odbył się dn. 14 i 15 kwietnia. Ada Fischman referowała stosunki panujące wśród robotnic tak w Erec jakoteż poza krajem. Rachela Kacnelson omawiała problemy kulturalne; Eliszewa Kaplan i Goldah Majerson, sekretarki rady robotniczej, złożyły sprawozdanie z jej działalności. Następnie odbyła się pogadanka robotnic z kursu i kolonii.

Od czasu istnienia szkoły gospodarstwa domowego dla dziewcząt w Tel Awiw założonej przez „Hadassę” otworzyła się możliwość dla dziewcząt i kobiet pochodzących z różnych krajów a nie znających stosunków palestyńskich, zapoznania się z metodami racjonalnego prowadzenia kuchni domowej. Uczennice tej społecznie użytecznej instytucji zakładają kuchnie robotnicze, prowadzące gospodarstwo kolektywne w kwucach i koloniach, szpitalach i kasach chorych. Przygotowanie w sztuce kuchennej w Erec ma z punktu widzenia higieny, znaczenie pierwszorzędne; oznacza bowiem działanie profilaktyczne w chorobach trawienia częstych w klimacie gorącym.

Rezolucje konferencji Zrzeszenia „WIZA” w Warszawie

- 1) Zrzeszenie pozostaje narazie apolityczne.
- 2) Kulturalną i propagandową działalność w duchu narodowym i propalestyńskim należy, ile tylko możliwe, rozszerzyć i nieść w najszersze masy kobiet ze szczególnym uwzględnieniem wychowania młodzieży.
- 3) Konferencja poleca egzekutywie Zrzeszenia Kobiet w Polsce wejść w uregulowane stosunki z londyńską egzekutywą W. I. Z. A., ażeby ta ostatnia okazała należyte zrozumienie kulturalnych potrzeb, lokalnych środków agitacyjnych i szczególnie stosunków żydostwa polskiego.
- 4) Konferencja postanawia wypełnić zobowiązania budżetowe wobec W. I. Z. A.
- 5) Przesyła p. Henrycie Szold ze względu na jej wielkie zasługi dla odbudowy Palestyny gorące pozdrowienia.
- 6) Wyraża uznanie i podziękowanie organizatorom Zrzeszenia w Polsce: paniom Dr. Lewite i Melcerowej.
- 7) Konferencja wyraża dotychczasowemu kierownictwu pełne zaufanie.

Kronika „Głosu Kobiet żydowskich”

EGZAMINY WSTĘPNE W HOSTELU.

Z 18 kandydatek, które przed Pesach zgłosiły się do egzaminów wstępnych w Hostel, zostało przyjętych 10, przeważnie córek rolników ze starych kolonii. Nowy kurs potrwa 18 miesięcy, aby na przyszłość rozpoczynać nowy rok szkolny od Sukkoth.

SZKOŁA GOTOWANIA DJETYCZNEGO HISTADRUTH HAPOEL HAMIZRACHI.

Sześciotygodniowy kurs kuchni djetycznej i higieny gospodarstwa domowego odhędzie się dla 12 członków Histadruth Hapoel Hamizrachi w Hostel. Uczestniczki przygotowują się na kierowniczki w kuchniach szpitalnych Kupath Cholim, kosztła kursu ponosi Mizrachi.

KONFERENCJA HISTADRUTH NASZIM IWRIOT.

Na kwartalnej konferencji centralnego komitetu Histadruth Naszim Iwriot b' Erec Israel odbytej z początkiem maja br. referowano jak następuje: że nawiązano kontakt z odnośnymi czynnikami więkskimi odnośnie do problemów higieny społecznej, opieki nad kobietami i dziećmi, ogródków dziecięcych i wydawanych w nich posiłków południowych, następnie że udzielono pomocy 66 ogródkom dziecięcym w Haifle, Jerozolimie, Tel Awiwie, Petach Tikwach i Riszon-le-Zion, wreszcie, że także w Tyberjadzie w ogródku wydaje się posiłki południowe.

Dalej referowano, że młode dziewczęta żydowskie z Tyberjady z braku możliwości zarobkowania udają się często do domów masyjnych i potem za-

Wszelkie listy i korespondencje, odnoszące się do działu „Głos kobiety żydowskiej”, przesyłać należy wprost na adres Drowej Elzy Silbersteinowej, Kraków, Gołębia 3.

tracają swą religję. Ponieważ wszystkie te dziewczęta znają halcy wschodnie i szycie, konferencja postanowiła założyć centrum przemysłu domowego w Tyberjadzie podobne do jej pracowni w Jerozolimie. Fundusze na to już istnieją, gdyż Histadrut Naszim otrzymała je od Councilu organizacji Kobiet z funduszu dostarczonego przez p. Anitę Mouellier-Cohen dla popierania przemysłu domowego wśród kobiet palestyńskich.

Z RADY „MOACAH” ORGANIZACJI KOBIECYCH W PALESTYNI.

Dn. 8-go maja br. odbyło się posiedzenie egzekutywy „Moacath Hairgunim”. Na tem posiedzeniu omawiano zadania i plany pracy „Moacath”, sprawę rozdziału funduszy, które wpłynęły z poza Palestyny oraz stworzenie komitetu dla zbierania materiałów w kwestji przemysłu krajowego w Palestynie itd. Dokładne sprawozdanie z rezolucyj będzie wkrótce podane.

Z ZRZESZENIA KOBIET ŻYDOWSKICH W KRAKOWIE.

We środę dn. 6 bm. odbyło się w lokalu Zrzeszenia (Rynek gł. 29) nadzwyczajne walne zgromadzenie w sprawie uzupełnienia kilku punktów statutu. Uzupełnienie to, odnoszące się do działalności społecznej Zrzeszenia, okazało się koniecznym w związku z mającą się rozwinąć wkrótce akcją społeczną. Zakończenie sezonu zimowego dało bilans owocnej i gorliwej pracy około rozwoju Zrzeszenia, sezon zaś letni prócz pracy propagandowej w letniskach i uzdrowiskach poświęcony będzie pracy przygotowawczej dla kilku placówek społecznych. Już z początkiem września o twarzem zostanie biuro pośrednictwa pracy w połączeniu z poradnią zawodową dla dziewcząt i kobiet żydowskich. W październiku otwartą zostanie wystawa artystycznych robót ręcznych połączoną z konkursem na 3 najpiękniejsze roboty i z loteryją. Panie, pragnące brać udział w wystawie i ubiegać się o nagrodę, zechcą zgłosić się w lokalu stowarzyszenia. Czytelnia otwartą będzie przez całe lato codziennie od 5-tej do 8-mej wiecz.

ODPOWIEDZI REDAKCJI

AKADEMIK, KROSNO: Ponieważ dopiero 24. maja otrzymał Pan kategorię „A”, przeto co do odroczeń zdaniem naszym obowiązuje Pana ostatnie rozporządzenie tak, że miarodajnym jest 23 rok życia.

R. A. T.: 6 klas gimnazjalnych nie daje prawa narazie do jednorocznej służby, gdyż brak w tym kierunku jeszcze Rozporządzenia wykonawczego. Ukończenie zaś szkoły kadetów daje jedynie prawa zostania oficerem, a nie daje praw przyjęcia na Uniwersytet.

STAŁY ABONENT L. W.: Do uzyskania paszportu ulgowego kuracyjnego potrzebne jest tylko zaświadczenie Urzędu skarbowego o niezamieszalności (a nie o niezaleganiu z podatkami), tj. że patent nie płaci podatku dochodowego od sumy powyższej 9,700 zł., a majątkowego powyżej 30,000 zł.

Ulgowy abonament „Nowego Dziennika”

Dla wszystkich naszych Szan. Abonentów wprowadziliśmy w czasie do końca września b. r. ulgowy letni abonament, udzielając 50 proc. z ceny prenumeraty

Każdy prenumeratorka może zamówić drugi abonament dla swej rodziny wyjeżdżającej na letnisko. — Ulgowy abonament kosztuje w naszej adm. Zł 2-80 plus koszt przesyłki Zł 1-— razem Zł 3-80 miesięcznie.

Doniesie dzieło charytatywne w Zagłębiu Dąbrowskiem

Poświęcenie gmachu dla sierocińca żydowskiego w Będzinie.

(Kor. wł.) Będzin, 12 czerwca.

Istniejące w naszym mieście nader zasłużone Żydowskie Towarzystwo Dobroczynności, pozostające pod wytrawnym kierownictwem prezesa b. posła Dra Weinziehera, oddawna już odczuwa brak własnego gmachu, wskutek czego zmuszone jest utrzymywać około 80 sierot w rozmaitych ochronkach. Od dłuższego już czasu starał się przeto zarząd Towarzystwa o własne odpowiednie pomieszczenie dla sierot. W tym celu zwoływał liczne zebrania tutejszych obywateli ze sfer przemysłowców i kupców, apelując do ich ofiarności. Uwieńczeniem tych starań było uroczyste położenie kamienia węgielnego pod własny gmach sierocińca, które odbyło się w niedzielę 10 bm.

Uroczystość poświęcenia wypadła nader imponująco i podniosła. O godz. 10-tej rano ruszył pod kierownictwem p. G. Lewina i przy dźwiękach orkiestry Żyd. Szkoły powszechnej Nr. 2 z podwójną kahałą pochodzącej się z zaproszonych przedstawicieli instytucji żydowskich oraz szeregu instytucji polskich. Pochód przeszedł przez ulice miasta do placu przeznaczanego pod budowę sierocińca. Nad placem powiewały chorągwie o barwach narodowych polskich i żydowskich. Po przybyciu kantor miejscowy wraz z chórem odprawił nabożeństwo.

W imieniu Żydowskiego Towarzystwa Dobroczynności przemówił prezes Dr Weinzieher, podnosząc znaczenie sierocińca dla ludności żydowskiej Zagłębia Dąbrowskiego, oraz dziękując za hojne dary ofiarowane przez obywateli Będzina; w szczególności p. Jakób Gutman ofiarował plac pod budowę sierocińca, inż. Gustaw Weinzieher zaofiarował wybudowanie fundamentów, p. S. Fürstenberg buduje wysoki parter i pierwsze piętro, p. J. Glatte ofiaruje urządzenie kuchenne, p. Izak Szajn 10.000 zł oprócz ofiary f-my B-cia Szajn w wysokości 20.000, p. A. Hampel 25.000 cegieł. P. Weinzieher wspominał też o bezimiennych ofiarze w wysokości 200 dol.

Następnie odczytuje p. Dr Weinzieher akt budowy w języku polskim i hebrajskim i zwraca się apelem do zebranych, aby dalej swoją ofiaro-

ścią poparli doniesie dzieło żydowskiej samopomocy społecznej w Będzinie, przyczem podkreśla zasługi p. Cesi Szajnowej. Wita wkońcu też zebranych przedstawicieli miejscowej władzy, chrześcijańskich Towarzystw dobroczynnych i in.

Po swem przemówieniu udzielił p. Dr Weinzieher głosu prezydentowi miasta p. Michaelowi, który życzył Towarzystwu powodzenia w dalszej pracy. W dalszym ciągu składali życzenia w imieniu Chrz. Tow. Dobr. b. prezyd. miasta p. Rypp, w imieniu gminy żyd. w Zawierciu p. Bornstein, gminy żyd. w Będzinie p. Londner, Koła radnych żyd. w Radzie miejskiej w Będzinie pp. Goldszajn i Wygodzki, „TOZu“ w Sosnowcu Dr Kaufman, gimn. „Jabne“ prof. Kamiński. Kazanie o ilościowości wygłosił rabin będziński p. Lewin. Przemawiała też p. Szajnowa, która mówiła o znaczeniu domu sierót. Kantor wraz z chórem odśpiewał urywki z psalmów, orkiestra odegrała hymn narodowy polski i żydowski.

P. prezydent miasta Michael został zaproszony do położenia pierwszej cegły fundamentowej, poczem położyli cegły inni poważni obywatele miasta.

Wkońcu wyraża p. Szajnowa serdeczne podziękowanie p. inż. Gustawowi Weinzieherowi za Jego ofiarną pracę. Przy dźwiękach Hatikwy odegranej przez orkiestrę, uroczystość została zakończona.

Gmach sierocińca będzie budowany według planu znanego architekta inż. Stiffera z Warszawy, wykonawcy Żyd. Domu Akademickiego w Warszawie. Ma to być imponujący gmach urządzony według najnowszych wymagań higieny i pedagogiki, według wzorów znanego pedagoga p. Korczaka, kierownika podobnego zakładu w Warszawie.

Spółceństwo żydowskie w Będzinie powinno dalszą szeroką ofiarą, dopomóc Towarzystwu Do dobroczynności w dokończeniu podjętego przezeń tak wspaniałego dzieła, dzięki czemu wkrótce będzie mógł stanąć gmach z pomieszczeniem dla przeszło stu najniebezpieczniejszych wśród dzieci, pozbawionych uścisków macierzyńskich i ojcowskiej opieki.

Wiadomości z kraju

Interwencja aprowizacyjna w zagłębiu naftowym

Przed paru dniami odbyła się we Lwowie konferencja, zainicjowana przez M. S. W. w sprawie zorganizowania interwencji aprowizacyjnej w zagłębiu naftowym. W konferencji wzięli udział reprezentanci miejscowych władz samorządowych (prezydenci Lwowa, Drohobycza i Borysławia) i przedstawiciele ruchu spółdzielczego.

Omówiono szczegółowo możliwości interwencji aprowizacyjnej w zagłębiu naftowym jeszcze w r. b. gospodarczym, przyjmując w tym względzie pomoc powszechnej spółdzielni żywności w Borysławiu i Lwowskiego Zakładu Apropizacyjnego. Ponadto omówiono w ogólnych zarysach plan akcji aprowizacyjnej zagłębia naftowego i Lwowa na r. 1928/29.

Katastrofalne burze

Onegdaj w nocy szalała nad Stryjem i okolica wielka burza. O godzinie 3 nad ranem piorun uderzył w budynek warsztatów kolejowych, powodując wybuch pożaru. Do akcji ratunkowej pospieszyła natychmiast pożarna straż kolejowa, a niebawem przybyła także miejska straż pożarna. Dzięki szybkiej pomocy, udało się pożar zlokalizować w ciągu półtorej godziny. Niebezpieczeństwo było wielkie, albowiem już obok warsztatów mieści się magazyn z zasobami kolejowymi, wśród których znajduje się wiele materiałów łatwopalnych, jak benzyna, smary i tp.

Województwo wileńskie nawiedziła olbrzymia burza z piorunami, które spowodowały kilkanaście wypadków porażenia śmiertelnych oraz ogromną ilość pożarów. Szereg dróg jest zniszczonych. Wiele mostów osunęło się. Szczególnie ucierpiał zasiewy i lasy. We wsi Przełaje, gm. orańskiej, powstał pożar od pioruna. Spłonęło 56 zabudowań

Niebywała burza przeszła nad Bydgoszczą i o-

kolica. Olbrzymia nawałnica i grad wyrządziły wielkie szkody na polach. Połączenia telefoniczne z szeregiem miast były przerwane.

W Chelmży piorun uderzył w przewody elektryczne — wskutek ich uszkodzenia miasteczko zagrożone było wieczorem w ciemnościach. W powiecie wyższym rozszalały wichry zniszczył kilka stodół, a w okolicy Wysowy wyrwał przeszło sto drzew z korzeniami. Grad wybił i połamał zboże na polach. Rolnicy twierdzą, iż 60 proc. zasiewów jest zniszczonych.

NOWE GMACHY RZĄDOWE W WARSZAWIE
Z Warszawy donoszą: Na rogu Nowego Świata i Aleji Jerozolimskich stanie wielki gmach Banku Gospodarstwa Krajowego, zaś naprzeciwko, na miejscu koszarowej kamienicy, w której mieszczą się biura ministerstwa komunikacji, stanie piękny pałac tegoż ministerstwa o dwóch wielkich frontach: od Aleji Jerozolimskich i Nowego Świata. Pałac ponad głównym wejściem będzie miał wspaniałą 12-piętrową wieżę, która, prócz ozdoby, będzie spełniała pożyteczną funkcję stacji nadawczej kolejowej sygnalizacji radiowej. Na czas budowy pałacu biura ministerjalne przeniesione będą na Pragę.

TEATRY MIEJSKIE WE LWOWIE WYDZIERZAWIONE. Rada przyboczna komisarza Rządu we Lwowie uchwaliła wydzierżawić teatry miejskie artystom i b. dyrektorowi teatru Barwińskiego, oraz dyrektorowi szkoły śpiewu p. Zarembie na 3 lata.

DONIOSŁY WYNAZAZEK POLSKIEGO INŻYNIERA. W Katowicach bawi od kilku dni inż. Franciszek Pońiankowski, wynalazca nowych stopów metalowych, które mogą spowodować przewrót w przemyśle metalurgicznym, gdyż posiadają wszystkie właściwości szlachetnych kruszców. Wynalazek ten wywarł w katowickich kołach przemysłowych wielkie zainteresowanie. Poważne firmy przemysłu metalowego pertraktują z inż. Pońiankowskim o prawo eksploatacji jego wynalazków

ZŁOTA
CZEKOLADĘ GORZKĄ
FOLECA FABRYKA
A. PIASECKI S. A. KRAKÓW

DZIEŃ POLITYCZNY

W sprawie głosowania nad budżetem

W dyskusji, zapoczątkowanej cytowanym wczoraj artykułem posła dra Reicha w sprawie stanowiska Koła Żydowskiego wobec budżetu, zabiera obecnie głos pos. Grünbaum. Zdaniem jego, pierwsza uchwała Koła Żydowskiego w sprawie wstrzymania się od głosowania w komisji budżetowej nie przesądza stanowiska Koła na plenum Sejmu. W komisji budżetowej można było zadowolnić się przemówieniami, które brzmiałyby tam znacznie ostrzej i silniej, gdyby głos nasz mógł decydować. Inaczej ma się rzecz z głosowaniem w Sejmie. Tutaj ma nasze głosowanie zasadniczy, demonstracyjny charakter i to w większym mierze wobec budżetu i systemu, niż wobec rządu. Chcemy oświadczyć głośno i wyraźnie, tak, by nas nie można było ignorować że dla społeczeństwa żydowskiego w Polsce jest taki budżet olbrzymim ciężarem. Każdy Żyd wie o tem, mówi o tem, każdy nasz mowca powtarza to, skoro się atoli chce, by ów nastrój był brany poważnie, to musi po przemówieniach nastąpić czyn, odpowiedzialny krok, któryby zwrócił uwagę społeczeństwa polskiego na fakt, że społeczeństwo żydowskie nie może dłużej znieść tej sytuacji, że musi być wysłuchane. Jeśli się tego nie czyni, rząd odbiera wrażenie, że sytuacja nie jest jeszcze tak ciężka, że wysuwa się żale, by coś uzyskać i że można żyć swobodnie i w obecnych warunkach. Można nieraz uzbroić się w cierpliwość i czekać na czyny ze strony rządu, ale, jeśli podcina się podstawy naszego gospodarczego bytu, to nie możemy milczeć i przypatrywać się, jak Żyd ponosi cały ciężar budżetu państwa, a za to nie otrzymuje nic.

Jak wiadomo, narazie Koło Żydowskie przyjęło uchwałę, by głosować przeciw wnioskowi o zwiększenie budżetu, a wstrzymać się od głosowania nad poszczególnymi pozycjami budżetu.

REKORD W RADJOAMATORSTWIE. We wsi Ropienka w powiecie liskim w Małopolsce, znajduje się aż 18 zarejestrowanych radjoaparatur lampowych. Wieś ta prawdopodobnie zdobyła w Polsce rekord pod względem rozwoju radjoamatorstwa.

SZCZEGÓŁY ARESZTOWANIA SOWIECKIEGO KOMISARZA-BANDYTY. Jak już donieśliśmy, aresztowano w Warszawie b. komisarza sowieckiego Kazimierza Bojanowskiego, który usiłował dokonać kradzieży kieszonkowej w tramwaju.

Bojanowskiego, zakutego w kajdany odtransportowano do więzienia mokotowskiego — w najbliższych zaś dniach zostanie on odesłany do aresztu we Wronkach. Podczas przesłuchania u sądziego śledczego bandyta przytoczył ciekawe szczegóły ze swej przeszłości. M. in. zeznał, że podczas ostatniego „szmuglowania się“ do Polski pomocną mu była kochanka oficera bolszewickiego Sonia Dobrowolskaja — arystokratka, która padła ofiarą rewolucji. Dobrowolskaja wykradła swemu kochankowi klucze od izby więziennej, w której siedział aresztowany Bojanowski. Po zwolnieniu bandyty Dobrowolskaja uciekła z nim do Polski. Tu oboje postanowili żyć uczelnie. W tych dniach jednak Dobrowolskaja zachorowała na grype, a Bojanowski nie miał pieniędzy na lekarzy — postanowił tedy próbować szczęścia jako „kieszonkowiec“. Ponieważ jednak nie był specjalistą w tej dziedzinie — wpadł w ręce policji.

Z POCZTY. Od dnia 15-go bm. dopuszcza się ruch telefoniczny z następującymi miejscowościami w Niemczech: Hanau, Heyda, Riess i Zwieckau (Saksonja).

KRONIKA

CZERWIEC

14

Czwartek

26 Sywan 5688

Wschód
słońca
3 m 15

Zachód
słońca
19 m. 56

Egzamin dojrzałości w gimnazjum hebrajskiem

Egzamin dojrzałości w Żydowskim Gimnazjum Koedukacyjnym Towarzystwa Żyd. Szkoły Ludowej i Średniej w Krakowie odbył się w dniach 11 i 12 bm. pod przewodnictwem dra Witolda Wilkosza, prof. Uniw. Jagiell.

Za dojrzałych uznani zostali: Brielef Jakób, Birnbaum Dawid, Blumenstock Izydor, Bodnerówna Bronisława, Cukiermanówna Sala, Ehrenhalt Chaim, Elsner Izydor, Engelberżanka Fajga Malka, Fallman Maurycy, Fuksenbroner Józef, Goldberg Zygryd, Hanftwurzelnówna Sława, Herzożanka Anna, Huppertówna Gi zela, Lerner Zygmunt, Marbach Ozjasz, Metzgerówna Paula, Rakower Józef, Starzycka Lioba, Rosenblum Leib, Scharf Jechiel Kalman, Spira Feiweł, Wassermannówna Marja.

Nie reprobowano nikogo. Do egzaminu dojrzałości byli wszyscy uczniowie klasy VIII dopuszczeni.

Z Centralnego Żyd. Komitetu Ratunkowego w Krakowie

Dnia 11 b. m. odbyło się pod przewodnictwem prezydenta Dra Rafała Landaua posiedzenie C. K. R. Przewodniczący złożył sprawozdanie z konferencji, odbytej dnia 6 b. m. z dyrektorem „Jointu“ w Warszawie, p. Gitermanem, na której uchwalono:

a) zakooptować do wydziału C. K. R. 3 członków stowarzyszeń prowincjonalnych, a to z Nowego Sącza, Rzeszowa i Tarnowa.

b) 10-procentowa spłata otrzymanych dotychczas od Jointu subwencji, przypadająca na 30 września i 31 grudnia b. r. musi bezwarunkowo być punktualnie dokonana przez stowarzyszenia.

Stowarzyszenia sprawnie pracujące, które potrafiły zainteresować ludność miejscową swoją pracą i posiadają źródło stałych miejscowych dochodów, otrzymbując z początku roku 1929 dalszą subwencję co najmniej w podwójnej wysokości spłacanej kwoty.

c) Stowarzyszenia prowincjonalne muszą przyczynić się do częściowego pokrycia wydatków, związanych z utrzymaniem biura C. K. R.

d) Z przyznanej przez „Joint“ subwencji 1500 dolarów uchwalono wyasygnować dalsze subwencje następującym miejscowościom: Chrzanów, Dobczyce, Gdów, Krosno, Lisko, Leżajsk, Łañcut, Nowy Sącz, Nowy Targ, Oświęcim, Podgórze, Przeworsk, Rzeszów, Radomyśl Wielki, Ropczyce, Sieniawa, Ulanów, Sanok, Tarnów i Zakopane.

Okręg pracy Centralnego Komitetu Ratunkowego w Krakowie, obejmujący 55 stowarzyszeń prowincjonalnych, wykazuje, że za czas od 1 czerwca 1926 do 31 maja 1928 wypożyczono Zi. 1,086,600, ze źródeł miejscowych zebrano Zi. 177,226, tytułem zwrotów na rachunek pożyczek wpłynęło Zi. 602,328, subwencje „Jointu“ wynosiły Zi. 347,125.

Dla zobrazowania prac „Bezprocentowych Kas pożyczkowych“ („Gemilath-Chasudim“ w Polsce), subwencjonowanych przez „Joint“, podajemy stan z 1 stycznia 1928:

Czynnych kas było 482. W ciągu roku 1927 udzielono 138,770 pożyczek na łączną kwotę zł. 13,259,314 — tytułem zwrotów rat pożyczkowych wpłynęło zł. 10,342,503; udzielone subwencje przez „Joint“ wynosiły zł. 3,998,035. — Ze źródeł miejscowych zebrano zł. 1,499,472.

— **POSIEDZENIE RADY CENTRALNEJ ORG. SJONSKIEJ** odbędzie się dzisiaj we czwartek o godzinie 8mej wiecz. w lokalu Org. Sjonskiej, Stradom 15.

— **DO WSZYSTKICH STOWARZYSZENI MŁODZIEŻY SJONSKIEJ W KRAKOWIE.** Lokalna Komisja Szekłowa komunikuje, iż dziesiąt o godzinie 8-mej wiecz. odbędzie się posiedzenie likwidacyjne, na którym wszystkie stowarzyszenia młodzieży winny być reprezentowane. Uprasza się o bezwzględne wysłanie swoich przedstawicieli, o odprowadzenie wszelkich

Z obrad komitetu rozbudowy m. Krakowa

Kredyty ulgowe na r. 1928 — wyczerpane. — Pół miliona zł. pożyczki w Kasie Oszczędności. — O czynsze w nowych domach. — Udzielanie pożyczek będzie uwarunkowane odstąpieniem mieszkań na cele kwaterunkowe!

Pod przewodnictwem wiceprezydenta m. Ostrowskiego i przy współdziałaniu przedstawicieli Województwa, inż. Dudeka, dyrektora okręgowej dyrekcji robót publicznych, oraz dyrektora krakowskiego Oddziału Banku Gospodarstwa Krajowego — odbyło się onegdaj posiedzenie pełnego komitetu rozbudowy m. Krakowa.

Po przyjęciu wniosków subkomitetu rozbudowy w sprawie przyznania kilku kompetentom pożyczek budowlanych i stwierdzeniu, że kontyngent kredytów ulgowych na rok 1928 został wyczerpany, rozważał komitet sprawę rozszerzenia podziału kredytów budowlanych dla Krakowa przez pozyskanie na te cele w myśl art. 28 Rozp. Prezydenta Rzeczypospolitej o rozbudowie miast, także funduszy Kasy Oszczędności miasta Krakowa. W rezultacie uchwalono zaciągnąć w tejże kasie za zgodą przez jej władzę nadzorczą już wyrażoną, pożyczkę w kwocie 500.000 zł. na budowę 2 dalszych domów gminnych, o małych mieszkańach. Po wyjednanie potrzebnego dla zrealizowania tej pożyczki zatwierdzenia ze strony Ministerstwa Skarbu, zarząd miasta przystąpi natychmiast do budowy tych domów.

pozostałych bloczków szeklowych i pieniędzy, uzyskanych ze sprzedaży szekli.

— **KOMITET UFUNDOWANIA TABLICYPAMIĄTKOWEJ** przypomina, że termin zgłoszenia nazwisk, daty urodzenia, wyruszenia na front i śmierci byłych uczniów III. gimnazjum im. Kr. Sobieskiego w Krakowie, poległych na wojnie w latach od r. 1914 do 1920 upływa z dniem 30 czerwca br. Odpowiedzi i datki na pokrycie kosztów tablicy przyjmuje dyrekcja III. gimnazjum w Krakowie, ul. Sobieskiego.

— **STRAJK ROBOTNIKÓW BUDOWLANYCH W KRAKOWIE** zakończył się w dniu wczorajszym. Na podstawie arbitrażu inspektora pracy, przyjętego przez obie strony, robotnicy uzyskali 15 procentową podwyżkę płac. Tak pracodawcom jak i robotnikom przysługuje prawo wypowiedzenia umowy w terminie miesięcznym. Robotnicy wrócili wczoraj rano do pracy.

Natomiast strajk robotników drzewnych i cieśliskich trwa w dalszym ciągu

— **KURS KROJU KRAWIECTWA MĘSKIEGO** urządzony staraniem Muzeum przemysłowego rozpoczął się dnia 15 bm. tj. w piątek o godz. 8-ej rano w budynku Muzeum przemysłowego przy ul. Smoleńskiej 9, II. p.

— **SAMOBÓJSTWO 23-LETNIEJ DZIEWCZYNY.** We wtorek późnym wieczorem skoczyła do Wisły z mostu dębickiego Zofja Dotówna (lat 22) wyrobnicą, rodem z Mokrej pow. Jarosław, ostatnio zam. przy ul. Karmelickiej 1. 50 i poniosła śmierć. Zwłok samobójczych dotychczas nie znaleziono, powód samobójstwa nieznany.

— **NAJECHANA PRZEZ SAMOCHÓD.** Na skrzyżowaniu ul. Starowiśniej i Dietla, szofer auta Nr. 6203 najechał na Zofję Piórkowską (lat 26) zam. w Zielonkach pow. Kraków, która odniosła potłuczenia ręki i nogi oraz zdarcia naskórka. Piórkowską opatrzyło pogotowie ratunkowe.

— **WŁAMANIE DO SKŁADU FUTER.** Jakób Grünberg kupiec, zam. przy ul. Bonerowskiej doniósł do policji, że w nocy z 11 na 12 bm. włamano się do jego składu futer przy ul. Grodzkiej 1. 23, skąd skradziono 180 zł, 15 sztuk skórówek perskich, 14 sztuk wyder amer., 9 wyder jasnobronzowych i 9 wyder sealskinowych, łącznej wartości około 4000 dol. Organa śledcze stwierdziły, że sprawcy dostali się do składu futer Grünberga przy pomocy dobranej klucza lub wytrycha. Dalsze dochodzenia w toku.

— **SPECJALIŚCI-WŁAMYWACZE DO KIOSKÓW.** Organa policji krakowskiej aresztowały Abrahama Rosenbluma (lat 20), Mojżesza Silberfreunda false Grünbauma (lat 18) i Efraima Regenta f. Rentera (lat 21), wszystkich z Krakowa pod zarzutem włamań do kiosków Rudolfa Scheinlingera przy ul. Dietlowskiej. Majera Mangla przy ul. Grzegorzeckiej obok mostu kolejowego i Leiba Landaua przy pl. Wodnica, dokonanych w miesiącu maju br., skąd sprawcy po wybiciu otworów w ścianie skradli większą ilość papierosów i tytoniu różnego gatunku. Aresztowanych na podstawie zebranych dowodów jnko sprawców opisanych włamań odstawiono do więzień sądowych.

— **OBLOWILI SIĘ SREBRNEMI MONETAMI.** Anna Szymczuk, zam. przy ul. Zamkowej 1. 10 zgłosiła do policji, że dnia 12 bm. około godz. 9-tej skradziono jej z zamkniętego mieszkania po otwarciu drzwi wytrychem lub dobranym klu-

komitet rozpatrywał następnie sprawę unormowania wysokości czynszów mieszkań w domach przy pomocy pożyczek budowlanych wybudowanych. Uchwalono spowodować zwołanie przez Województwo konferencji z udziałem przedstawicieli województwa, komitetu rozbudowy i czynników zainteresowanych, celem ustalenia pewnej skali czynszów w takich domach.

Wkońcu rozważano sprawę ułatwienia gminie wykonywania trudnego dziś, a płynącego z ustawy kwaterunkowej; obowiązku dostarczenia mieszkań w mieście dla oficerów i podoficerów. Uchwalono uwarunkować udzielanie pożyczek budowlanych zobowiązaniem właściciela, budującego nowy dom przy pomocy pożyczki budowlanej — do odstąpienia gminie za odpowiednim czynszem na okres nie dłuższy niż 3 lata, jednego lub więcej mieszkań, względnie ubikacji na cele kwaterunku oficerów i podoficerów, zależnie od wysokości przyznanej pożyczki, w każdym jednak razie w tym stosunku, aby koszt budowy odstąpionego lokalu czy lokali mieszkalnych nie przekraczał 1 czwartej części przyznanej pożyczki.

czem z kasetki stojącej w szafie kwotę około 500 zł, około 8 koron srebrnych austriackich, kilka dwukoronówek srebrnych austriackich, jedną lub dwie monety po 25 centów amer., kilka monet srebrnych rosyjskich, włoskich i jedną nielkowaną turecką oraz srebrny zegarek bez marki i 1 łańcuszek. Łączna szkoda około 800 zł. Dochodzenia prowadzi wydział śledczy policji krakowskiej.

DO P. T. WYBORCÓW W PODGÓRZU!

Wszyscy P. T. Wyborcy, którzy otrzymali zawiadomienia, by uzupełnili swoje deklaracje do wyboru Zarządu gminny żydowskiej w Podgórzu, czy to dowodem ukończenia 25 roku życia, czy też dowodem zamieszkania przez rok w gminie, są proszeni, by z wymienionymi dowodami zgłosili się w Żydowskim Klubie Towarzystkim w Podgórzu, ul. Lwowska 15 a w g. od 8'30—9'30 wieczorem, najpóźniej do dnia 17 b. m., t. j. w niedzielę, w przeciwnym bowiem razie grozi wymienionym wyborcom utrata prawa głosowania. Komitet Żydowski Narod.-Relig. w Podgórzu. 4926

KOLONJA „OGNISKA“ W KOWAŃCU.

Już tylko kilka dni bo do 18 b. m. składać można jeszcze podania o przyjęcie na kolonję wypoczynkową „Ogniska“. Plamne zgłoszenia ze wszystkich środowisk akademickich polskich dowodzą jasno wielkiego zainteresowania tą imprezą i świadczą o żywotności realizowanej obecnie przez „Ognisko“ kolonji. Wszelkie przygotowania są już w pełnym toku, a Sekcja Zdrowia „Ogniska“ dokłada starań, a żeby kolonję w Kowańcu postawić pod każdym względem na wysokim poziomie. Zgłoszenia na pozostałe jeszcze miejsca (ewentualnie na pobyt 14-dniowy) przyjmują się jeszcze w dniach najbliższych codziennie między godz. 7'30—9' wiecz. w lokalu przy ul. Przemyskiej 1 3 (Żydowski Dom Akademicki).

Równocześnie komunikujemy, że Wydział „Ogniska“ udzieli pewnej ilości kolegów pożyczek, celem umożliwienia im wyjazdu na kolonję.

— **P. JULJA DĄBROWSKA Z RAPCZYC** została onegdaj przez Rabinat krakowski przyjeta do społeczności religijnej wyznania mojżeszowego, po uprzednim zgłoszeniu wystąpienia ze społeczności wyzn. rzym.-kat. P. Dąbrowskiej nadał Rabinat imię biblijne Sara.

— **NA WYSTAWIE D. I. G. W LIPSKU** imponująco wyglądają eksponaty Krupp-Essen z działu maszyn rolniczych. Można tam ujrzeć 4 zmiwiarki wiążące, 2 zmiwiarki dla zboża, 3 dla siana, 2 motorowe „Rapid“, 6 maszyn do przekładania siana, z tych 3 bębnowe i 3 widłowe, jak również grabie konne. Zmiwiarki Kruppa mają sławę światową, zdobywają sobie stałe uznanie we wszystkich krajach, szczególnie ulubione są maszyny wiążące, zaś z nasadem „Torpedo“ pracują znakomicie przy zbożu spichlerzowem. W Lipsku wysuwa się na czoło maszyn pociągowych nowoczesna kołowrodkowa maszyna wiążąca „Zapfwellenbinder“ Stoisko Kruppa jest jednym z najciekawszych w Lipsku, które każdy rolnik powinien oglądać.

— **„PRZYSZŁOŚĆ—HEATID“ (ZIELONA 17).** Dziś we czwartek punktualnie o godz. 7'30 wiecz. posiedzenie Komisji Pośrednictwa Pracy,

Nowelizacja sądowej procedury cywilnej w b. zaborze rosyjskim

Prace Komisji Kodyfikacyjnej nad ustawą postępowania cywilnego sądowego są w pełnym biegu, lecz wykończenia tego tak doniosłego i skomplikowanego prawa spodziewać się szybko nie należy. Potrzeby życiowe stawiają przed prawodawcą coraz to inne postulaty, których realizacji odraczać niepodobna bez uszczerbku dla interesu społecznego. Takim właśnie nagłym postulatem życiowym czyni zadość ogłoszona w formie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej i już obowiązująca nowela do procedury cywilnej (Dz. U. R. P. Nr. 38 1928 poz. 380) działającej na ziemiach b. zaboru rosyjskiego.

Pierwszy problemat, który reguluje nowela to kwestja

tsw. kaucji kasacyjnej.

Aby zapobiec przeciążeniu instancji kasacyjnej, rosyjska ustawa postępowania cywilnego zabraniała kasacji w sporach, nieprzekraczających 100 rubli. Nowela polska z 1925 r. przepis ten uchyliła i od tej chwili lawina kasacji ruszyła z miejsca. Przeciążenie instancji kasacyjnej było tak dotkliwie, iż obecnie prawodawca polski widział się zmuszonym ograniczenie przywrócić.

W tej chwili skarga kasacyjna w sprawie jest niedopuszczalna, jeżeli wartość przedmiotu sporu, nie przekracza 300 złotych. Wyjątek stanowią sprawy, że stosunków najmu usług osobistych i rzeczy lub dzierżawy.

Jeśli przedmiot sporu przekracza 300 zł. od wyroku drugiej instancji tj. od wydziału odwoławczego sądu okręgowego, kasację wniesć można przy jednoczesnym załączeniu 75 zł. kaucji. Bez sumy kaucyjnej podanie nie ulega wogóle przyjęciu. Gdy chodzi o spór znaczniejszy, a więc w sprawach przekraczających 1,000 zł., czyli rozpatrywanych w pierwszej instancji przez sądy okręgowe kaucja kasacyjna jest wyższa i wynosi 300 zł.

Drugim problemat, który reguluje nowela jest

o prawa osób trzecich w postępowaniu egzekucyjnym,

np. komornik dokonał zajęcia z wyroku na meblach w mieszkaniu pana A. okazuje się następnie, iż wśród rzeczy zajętych znajduje się pianino, należące do znajomego — właściciela lokalu, do pana B., który je tam chwilowo wstawił. Jedno cześnie wśród zajętych rzeczy są 2 fotele, za które dłużnik A nie zapłacił dostawcy C całkowitej sumy. W tej sytuacji, jaka się wytworzyła przez dokonane zajęcie prawa osób B. i C. tj. właściciela pianina i dostawcy niewapłaconych foteli są poważnie zagrożone przez wyznaczoną licytację u A, o której oni nawet nie wiedzą. B. i C. mogą zasadniczo wystąpić o wyłączenie rzeczy z pod zajęcia i może to wyrokiem być im przyznane, lecz poprostu oni o fakcie zajęcia nie wiedzą i łatwo rzeczy mogą utracić.

Celem dania możności osobom trzecim zabezpieczenia swych praw wobec grożącej licytacji nowela zarządza, iż dłużnik, jak w naszym przykładzie A obowiązany jest po otrzymaniu nakazu wykonawczego od komornika a praktycznie rzecz biorąc w momencie dokonywanego zajęcia zameldować komornikowi, które ruchomości do niego nie należą, kto jest ich właścicielem i jaki jest tego właściciela adres. Komornik natychmiast, nie wstrzymując toku egzekucji, zawiadomi osoby wskazane przez dłużnika na ich koszt o dokonanym zajęciu. Za niezameldowanie komornikowi o powyższych danych lub za informacje nieprawdziwe dłużnik ulega z decyzji sądu grzywnie od 50 do 1,000 zł. W ten sposób osoby trzecie zawiadomione o zajęciu mogą natychmiast ratować swe rzeczy przed licytacją.

Jak z powyższych uwag wynika, nowela ostatnia reguluje zagadnienia w praktyce sądowej i egzekucyjnej nader doniosłe, reguluje je przytem w sposób odpowiadający żywotnej potrzebie społecznej. Zaznaczamy ponownie, że odnosi się ona jedynie do b. zaboru rosyjskiego.

w posiadaniu żydowskim wynosi około 15,000 dunamów, ostatnie więc kupno pp. Monda i Pierce'a podwaja prawie obszar żydowskich plantacyj w Palestynie.

Poufne obrady komisji Jewish Agency

Londyn 12. 6. ŻAT. Wszyscy członkowie komisji Jewish Agency, której obrady toczą się obecnie w Londynie, wyrazili swoją zgodę na to, że obrady będą poufne. Nikt z członków komisji nie będzie udzielał informacji i wyjaśnień. Stwierdzono również, że w chwili obecnej przedwcześnie jest jeszcze wydać jakikolwiek komunikat o przebiegu obrad.

Londyn 12. 6. ŻAT. W rezydencji barona Monda odbył się bankiet na cześć członków komisji Jewish Agency, w którym uczestniczyło również wielu angielskich mężów stanu i znanych osobistości ze świata przemysłowego i finansowego.

Tragiczny zgon przywódcy sjonistów włoskich

Rzym 12. 6. ŻAT. Przywódca federacji sjonistycznej we Włoszech, Dr. Ciro Glass, zabity został podczas katastrofy samochodowej w Palermo. Dr. Glass należał do najbardziej aktywnych działaczy sjonistycznych we Włoszech i przyczynił się wielce do powstania komitetu propalestyńskiego.

Demonstracje bezrobotnych w Warszawie

Warszawa, 12 6 Dziś o godzinie 11.30 przed Towarzystwem dobroczynności na Krakowskim Przedmieściu zebrała się duża grupa bezrobotnych, która udała się pod pałac Rady ministrów. Pogotowie policji i komisarjatu udaremniło demonstrantom dostęp do gmachu.

Coolidge wykreślony z listy kandydatów

Kansas City, 12 6 PAT. Przywódcy amerykańscy na konwencie, którego obrady rozpoczęły się w dniu dzisiejszym usunęli nazwisko Coolidge'a z listy możliwych kandydatów na stanowisko prezydenta, prawdopodobnie w celu pozostawienia wolnego miejsca Hooverowi. Wedle informacji pochodzących od osób zaprzyjanych z Coolidgem ten ostatni nie godzi się na mianowanie go przez konwent kandydatem na prezydenta. Wszystko wskazuje na to, że pogląd ten podzielił Kellogg i że delegaci Pensylwanji będą głosowali na konwencie za Hooverem.

PO ZAMKNIĘCIU KRONIKI

Przykry incydent podczas przyjęcia gości zagranicznych

P. P. S. w Krakowie urządziła onegdaj w sali restauracyjnej Hotelu Pollera przyjęcie na cześć uczestników wycieczki robotniczej z Łotwy. W czasie przyjęcia wygłoszono kilka toastów. Podczas przemówienia powitalnego p. Bobrowskiego rozległy się naraz na sali okrzyki i protesty, wznoszone, jak się okazało, przez radcę miejskiego i dyrektora seminarjum, p. Pachońskiego, z przekonaniem endeka. Nieproszonego gościa wezwano do uspokojenia się oraz opuszczenia sali. Gdy to nie pomogło, wyproszonego Pachońskiego przemocą, przyczem podobno został on znieważony czynnie. — Incydent ten szczególnie zaś nietaktowne zachowanie się Pachońskiego wobec gości zagranicznych, wwarły przykre wrażenie na obecnych.

Marsz. Piłsudski powrócił już do pracy

(Telefoniem od naszego korespondenta)

Warszawa, 12 6 Sin. Marszałek Piłsudski powrócił dziś do normalnego trybu urzędowania. O godzinie 1 przyjął wicepremiera Bartla, z którym konferował w ciągu pół godziny. O

godz. 7 przyjęty był przez p. Prezydenta na półgodzinnej audjencji, poczem przybył do prezydium rady ministrów, gdzie odbył powtórna dłuższą konferencję z wicepremjerem Bartlem.

Litwa otacza się barjerą celną by nie dopuścić towarów z Polski

Kowno, 12 6 PAT. Na posiedzeniu kowieńskiej izby handlowej przemysłowiec Bajlokajtis wskazał na załew rynku litewskiego przez towary polskie. Większa część importowanych przez Litwę towarów, nafty, cukru, cementu oraz towarów tekstylnych pochodzi z Polski. — Wobec tego Bajlokajtis zażądał wprowadzenia w odniesieniu do tych towarów świadectw pochodzenia celem umożliwienia kontroli. Prezes

izby handlowej oświadczył, w swej odpowiedzi, że począwszy od 1 października br. wejdzie w życie 30 proc. podwyżka ceł na towary pochodzące z krajów, z którymi Litwa nie posiada traktatów handlowych. Pozatem ministerstwo skarbu ma możność podniesienia w każdej chwili tych ceł do 300 procent. W ten sposób będzie można zamknąć rynek litewski dla towarów polskich.

Międzynarodowa konferencja pracy zakończyła obrady

Genewa 12. 6. PAT. Międzynarodowa konferencja pracy zakończyła dziś ogólne obrady nad sprawozdaniem, przedstawionem przez Alberta Thomasa. Delegat polski minister Sokal domagał się nowej orientacji międzynarodowej w polityce społecznej w celu uwzględnienia nowoczesnych warunków pracy w przemyśle, a które przyczyniły się do tej zmiany przez wprowadzenie racjonalizacji w przedsiębiorstwach

oraz stworzenie narodowych i międzynarodowych karteli przemysłowych.

Po zakończeniu dyskusji zabrał głos Albert Thomas, ustosunkowując się do wywodów poszczególnych mówców. Thomas wskazywał szczególnie na wzrost rozwoju, jaki ujawnił się w ostatnich latach międzynarodowej organizacji pracy.

Wielkie zakupno terenów plantacyjnych w okolicy Tel Awiw

Londyn, 12 6 ŻAT. Baron Mond wraz z p. Pierce z Montrealu zakupili 12,000 dunamów ziemi w okolicy Kfar Saba niedaleko Tel-Awi-

wu. Na obszarach tych mają powstać plantacje pomarańczowe. Dotychczasowy obszar plantacji pomarańczowych w Palestynie będących

Z GIEŁDY**Giełda krakowska**

Kraków, 13. 6. 1928. Akeje niejednolite. Dolar utrzymany.

Zebrań giełdowe zaznaczyły tendencję niejednolitą. Ruch ograniczony do kilku zaledwie papierów, z których specjalnym zainteresowaniem cieszył się Zieleniewski po kursie mocniejszym, Chybie słabiej. Reszta papierów notowanych bez szczególniejszych zmian z wyjątkiem Firleya III. em. pod koniec zebrań w płaceni 63, mocniej. Obróty znaczne jedynie Zieleniewskim.

Na pogiełdziu w dalszym ciągu mocniej notowano Dolarówkę, za którą w silnym zainteresowaniu i większych obrotach płacono 95.50—96.50. Reszta papierów w zaniedbanii.

Waluty i dewizy oficjalnie bez obrotów. Na rynku walutowym w prywatnych obrotach sytuacja bez zmiany. Popyt mały. Nastrój spokojny. W Krakowie dolar gotówkowy 8.88 i trzy czwarte do 8.90 i pół, czek bankowo 8.90—8.90 i pół. Warszaw dol. 8.88 i jedna czwarta do 8.89, czeki 8.89 i trzy czwarte do 8.90 i jedna czwarta. Lwów dol. 8.88 i trzy czwarte do 8.89 i jedna czwarta, czeki 8.90—8.90 i pół. Katowice dol. 8.88—88.9 i pół, czeki 8.90—8.90 i pół.

Giełda warszawska

Warszawa, 13. 6. PAT. Akeje: Bank handlowy 117, Polski 198, 195, Bank zachodni 34.50, 34, Zarobkowy 87.50, Spiess 162.50, Chodorów 180, Firley 69, Wysoka 195, Węgiel 100, Nobel 31, Modrzejów 48, Parowozy 10.25, 10, 10.25, Rudzki 48.50, Starachowice 60, Borkowscy 17, 17.50, Haberbusch 246, 252. 5 proc. dolarowa 93.25, 94, 5 proc. konwersyjna 67, 5 proc. kolejowa 62, 6 proc. dolarowa 87, 10 proc. kolejowa 104. Listy Zastawne Banku Gosp. Kraj. 94.

Waluty: Belgja 124.52, 124.83, 124.21, Holandia 359.70, 360.60, 358.80, Londyn 43.512, 43.62, 43.40, Nowy Jork 8.90, 8.92, 8.88, Paryż 35.03 i trzy czwarte, 35.125, 34.95, Praga 26.415, 26.48, 26.35, Szwajcaria 171.77, 172.20, 171.34, Wiedeń 125.37, 125.68, 125.06, Włochy 46.87, 46.99, 46.75.

Giełda poznańska

Giełda zbożowa poznańska (AW) z 13. 6. 1928. żyto 48 i jedna czwarta do 49, pszenica 50 i jedna czwarta do 52 i jedna czwarta, jęczmień 46—47, owies 44—46, mąka żytnia 70 proc. 69 i trzy czwarte, mąka żytnia 65 proc. 71 i trzy czwarte, mąka pszenna 65 proc. 70—74, usposobienie słabe.

Giełda wiedeńska

Wiedeń, 13. 6. PAT. Waluty i dewizy: Amsterdam 286.30, Belgrad 12.49.5, Berlin 169.64, Bruksela 99.11, Budapeszt 123.84, Bukareszt 4.34 i jedna czwarta, Kopenhaga 190.35, Londyn 34.65 i trzy ósme, Madryt 118.10, Medjolan 37.33.5, Nowy Jork 709.65, Oslo 190.10, Paryż 27.90, Praga 21.02 i trzy ósme, Sofja 5.1105, Sztokholm 190.45. Warszawa 79.55—79.83, Zurych 135.75, Amerykańskie 707.10, Niemieckie 169.40, Francuskie 27.91, Włoskie 37.44, Szwajcarskie 136.40, Węgierskie 123.79.

Papiery wartościowe: Renta majowa 0.681, Renta lubowa 0.681, Bankverein 27, Bodenredit 115 i jedna czwarta, Kreditanstalt 60, Hipoteczny 90, Kompas 0.87, Laenderbank 31.80, Merkur 23.8, Północna 1030 i trzy czwarte, Austr. kol. państw. 27.51, Cement 68, Alpiny 42.2, Krupp 10.5, Rima 131 i jedna czwarta, Silesia 0.16, Apollo 177 i jedna czwarta, Fanto 10 i jedna czwarta, Karpaty 29.55, Galicja 69.9, Nafta 38.01, Schodnica 11.06.

Giełda zurychska

Zurych, 13. 6. PAT. Paryż 20.39.5, Londyn 25.33.5, Nowy Jork 5.19.05, Belgja 72.80, Włochy 37.29, Hiszpanja 86.30, Holandia 209.42.5, Berlin 124.05, Wiedeń 73, Sztokholm 139.30, Oslo 139, Kopenhaga 139.25, Sofja 3.71.5, Praga 15.38, Warszawa 58.17.5, Budapeszt 90.57, Białogród 9.13.5, Ateny 6.80, Konstantynopol 2.65 i trzy czwarte, Bukareszt 3.17.5, Helsingfors 13.09, Buenos Aires 221 i pięć ósmych.

Krach giełdowy w Nowym Jorku

Wiedeń, 13 6. PAT. „N. Fr. Presse” donosi z Nowego Jorku, że spadek papierów na giełdzie spowodowany był polityką Federal Rezerwy Banku i wycofaniem milionowych sum przez wielkie banki. Twierdzą nawet, że spadek kursów był manewrem Wallstreetu, aby konwent republikański powstrzymać od nominowania Hoovera na kandydata na Prezydenta. Manewr ten przyszedł jednak za późno. — Mimo to jest faktem, że olbrzymie rozmiary wczorajszego krachu giełdowego spowodowane

KRONIKA ZAGŁĘBIA DĄBROWSKIEGO

(Telefonem od naszych korespondentów).

BĘDZIN

(b) O UROCZYSTOŚCI POŁOŻENIA KAMIENIA WĘGIELNEGO pod sierociniec żydowski w Będzynie zamieszczamy obszerną korespondencję na str. 8-mej dzisiejszego numeru.

SOSNOWIEC

(s) NOWY WYDZIAŁ TOZ-u. W dniu 11 b. m. ukonstytuował się zarząd TOZ-u, wybrany na ogólnym zebraniu w dniu 7 b. m. w następującym składzie: Prezes Stanisław Reznik, wiceprezes Buksbbaum, sekretarz Dr. Troppauer, skarbnik Lejzerowicz. Postanowiono w najbliższych dniach założyć poradnię dla matek, pryncipalnie przeciwgruźliczą i dla chorych na jaglicę. W tych dniach delegaci TOZ-u w osobach Dra Liebermanna i p. Reznika będą pertraktowali z magistratem w sprawie subwencji dla TOZ'u, oraz udzielenia bezpłatnych kąpiel w łaźni miejskiej dla dzieci żydowskich powszechnych szkół religijnych. TOZ wysłał już partię gruźliczo chorych dzieci do sanatorium TOZ-u w Otwocku.

(a) ŁAZNIA ZAMKNIĘTA. Począwszy od 13 do 25 b. m. z powodu remontu łaźnia miejska będzie zamknięta.

(a) JAN KIEPURA odwiedzi swą rodzinę w Sosnowcu przed krakowskim występowaniem.

(a) KTO BĘDZIE STAROSTĄ? Wiadomość „Kurjera Zachodniego” o zamianowaniu starosty stanisławowskiego p. Józefa Poksy na miejsce starosty powiatu bedzińskiego p. Ołpińskiego, który został wicewojewodą poznańskim, nie została dotychczas urzędowo zatwierdzona.

(s) SAM SOBIE WZIAŁ URLOP. Dnia 12 b. m. aresztowano Machleca Emila, lat 16, zamieszkałego przy ul. 3-go Maja 33, który pełnił służbę elwa orkiestry przy 21 p. p. Warszawa i sam się urlopował. Przekazano go władzom wojskowym.

(s) P. ENGLARD — RABINEM SOSNOWCA? W jednym z tutejszych żydowskich pism ukazała się notaika, jakoby p. Englard (Aguda) został zatwierdzony na stanowisko rabina w naszym mieście. Odnośny list został przez władze nadesłany do kahału w Sosnowcu. Jak się dowiadujemy, pogłoska ta inspirowana przez zwolenników p. Englarda, jest wyssana z palca. Prawdą natomiast jest, że p. Englard stracił szanse objęcia stanowiska rabina w naszym mieście.

(s) KIEPURA I — DOBROCZYNNOSĆ. „Express Zagłębia” powtarzając za „Nowym Dziennikiem” wyurzenia Kiepur, zauważa, że jeżeli idzie o cele dobroczynne, to Kiepura niewiele na nie daje, chyba gdzieś zagranicą, bo gdy w Sosnowcu zwrócono się do niego, to nie miał zdaje się przy sobie „drobnych”...

Tragedja „Italii”

Medjolan, 13 6. PAT. Dzienniki donoszą, że grupa gen. Nobile zbliża się coraz bardziej do kraju północno wschodniego i do wysp przed nim leżących. Grupa zbliżyła się znacznie do wyspy Foyn, nie może jednak dotrzeć do niej ponieważ wyspa ta otoczona jest morzem wolnym od lodów. W swoim ostatnim doniesieniu podaje Nobile, że znajduje się na 80 stopni 38' szerokości północnej i 86 stopni 35' długo-

ści wschodniej. Z Oslo donoszą, że sytuacja załogi Italji oceniana jest z godziny na godzinę coraz bardziej krytycznie. Doniesienia meteorologiczne zapowiadają wiatr północno-wschodni, co będzie dalszą komplikacją dla okrótów pomocniczych i samolotów. — Ze Sztokholmu donoszą, że także i Włosi ocenniają sytuację nader sceptycznie i prawie, że już stracili nadzieję ratunku.

RZECZY CIEKAWY**Walka cukierków z papierosami**

Na kongresie cukierników, odbyłym w zeszłym tygodniu w Hull, wygłosił znany fabrykant czekolady Lazcuby obszerny referat, wykazując, że winę za kryzys w „słodkim” przemyśle ponoszą wyłącznie kobiety. Dawniej bowiem nie liczyły się one z wiotkością kibici, która nie idzie w parze z łakomstwem i nie były nalogowymi palaczkami papierosów, odbierających chęć jedzenia cukierków. Pan Lazcuby jest zdania, że należy rozwinąć szeroką propagandę i wytłumaczyć paniom, że z dwojga złego wybiera się mniejsze, to jest słodczy, gdyż od nikotyny żółkną zęby, oddech staje się przykry, a co najważniejsza, cały organizm przedwczesnie ulega zniszczeniu.

Prostopadłe miasto

Jest to nazwa, którą nadają Amerykanie swoim drapaczom nieba, ilość bowiem mieszkańców tych olbrzymich domów, oraz skład personelu administracyjnego przewyższa ludność niejednego miasta prowincjonalnego. Gmach towarzystwa asekuracyjnego „Equitable” w New Yorku posiada 43 pięter, na których mieści się 2.400 biur, należących do 500 przedsiębiorstw i zatrudniających 12.000 urzędników. Obliczono, że w ciągu jednego dnia przeszło 130.000 osób przychodzi w różnych sprawach do tego „buildingu”, posługując się 63 windami, odbywającymi rocznie przestrzeń 275.000 klm. Dom „Equitablu” zużywa 120 milionów gal. wody rocznie, ma 4.800 aparatów telefonicznych, 16.000 lamp elektrycznych, 2.126 okien, 10.000 drzwi etc., zrozumiałem przeto jest, że wymaga odpowiednio licznego sztabu telefonistek, elektrotechników, ślusarzy, sprzątaczy, pomywaczek i t. d., nie licząc własnej straży ogniowej, policji prywatnej, urzędników administracyjnych i t. d.

zostały przez małych spekulantów, którzy licznie na ponowny wybór Coolidge'a i którzy obawiają się obecnie zwycięstwa demokratów.

KOMUNIKATY

— KOŁO ŻYD. PRAC. UMYŚL. „AWODAH” (Rynek gl. 29). Dziś we czwartek o godz. 8-cj wiecz. punktualnie posiedzenie komitetu z udziałem komisji urzędziowej. Nadto nadmienia się, iż wpisy na trzeci kurs stenografii przyjmuje sekretariat od godz. 8—9 wiecz.

— SEKCJA TURYSTYCZNA ŻYD. AKAD. KOŁA MIŁOŚNIKÓW KRAJOZNAWSTWA urządza w niedzielę dnia 17 b. m. wycieczkę całodniową do Łancokorony i na Włodkowa. Zgłoszenia we czwartek na dyżurze w sali Coll. Novi Nr. II., od godz. 20—21. Zbiórka na dworcu o godz. 8-tej.

PRZEPISÓW NA CIASTA, konserwy, konfitury, oraz wszelkie potrawy mięsne i mleczne, udziela za nadesłaniem gr. 50 — 1 zł. za jeden przepis Kurs gospodarzy szkoły zawodowej dla dziewcząt żydowskich „Ognisko Pracy” w Krakowie, przy ul. Stolarskiej 15. Dochód przeznaczony na kolonie wakacyjne dla uczennic Ogniska. 1456

RUMUŃSKIE WŁADZE WOJSKOWE UDZIELAJĄ SUBWENCJI DLA DZIECI ŻYDOWSKICH Związek szkół żydowskich na Bukowinie zwrócił się z prośbą do władz wojskowych w Czerniowcach o subwencje na kolonie letnie dla dzieci żydowskich. Komendant sił wojskowych w Czerniowcach generał Kocziulesku uczynił zadość tej prośbie i wyasygnował znaczną sumę na kolonie letnie dla dzieci szkół żydowskich.

Istotnie dziwić
się będziesz zastanawiającą skutecznością
Leschnitzera
maści i mydła przy usnwaniu
PIEGOW
I piam wątrobiańnych.
W aptekach i drog. maść 3-15 mydło 2-30
Gdzie niema, wprost:
Aptekarz Drancz i Ska, Bielsko.

DROBNE OGŁOSZENIA

INKASENT (młody) lub inkasentka znajdzie zarządzenie w większym przedsiębiorstwie. Zgłoszenia z podaniem warunków pod „Zastępstwo na 3—4 miesiące” do Adm. „N. Dziennika”.

SAMODZIELNEJ korespondentki polsko-niemieckiej ze znajomością buchalterji poszukuje. Zgłoszenia pod „Zdolna” do Biura Stuttera, Rynek 8. 1664er

KONCYPJENTA adwokackiego rutynowanego, z dobrymi kwalifikacjami, poszukuje kancelaria adwokacka w Krynicy. Wiadomość: Biuro „Celeritas”, Krynica, willa „New-York”. 1645 x

BIURO adwokackie średnio-ruchliwe w mieście powiatowem blisko Krakowa do odstąpienia na dogodnych warunkach. Zgłoszenia do Administracji „N. Dz.” pod „Biuro adwokackie”. 1663x

EKSPEDJENTA(KE) samodzielnego z działu obowiązuje jakoteż praktykanta(ke) przyjmie „Delka” Rynek 14. 1665er

DOBRE polecona panna poszukuje posady na wyjazd jako towarzyska do starszej osoby albo do dziecka. Zgłoszenia: Gertrudy 2, I. piętro na prawo. 1649 x

MATRYMONJALNE. Starszy, samotny kupiec i obywatel na Polskim Śląsku ożeni się z bezdzietną wdową lub starszą panną, która miałaby zamiłowanie do życia wiejskiego i zechciałaby współpracować w sklepie korzennym. Zapewni jej dobrobyt i beztrudne życie. — Posag wymagany. Zgłoszenia z załączeniem fotografii od „Szczęśliwy Dom” do Adm. „N. Dziennika”. 1651 x

INTELLIGENTNY, samotny, zamożny kupiec na prowincji poszukuje inteligentnej, skromnej, eleganckiej starszej panny z dobrej żydowskiej rodziny do towarzysztwa i prowadzenia domu od 1 sierpnia b. r. Zgłoszenia nieanonimowe skierować do Adm. „N. Dziennika” pod „Szczęśliwa przyszłość”. 1655 x

UNIEWAŻNIAM 3 weksle przezemnie podpisane na zł 200 płatny 6. VI. na zł 200 płatny 28. VII. i na zł 200 płatny 5. VIII. br., które zaginęły w drodze z Brodów do Krakowa. — Gusta Epstein, Brody. 363g

UNIEWAŻNIAM zgubioną licencję na handel pierza: Alter Lazenga, Nowy Korczyn, wydana w Busku. 356g

NASZE ZDROJOWISKA

KOLONJA LETNIA (wypoczynkowa) dla młodzieży szkolnej w Jordanowie, pod kierownictwem Leopolda Fiedera, przyjmuje młodzież szkolną za niską opłatą. Kuchnia rytualna. Zgłoszenia codziennie od godz. 3—5-tej, Kraków, Waska 1. 1636 ek

ZAKOPANE
Hotel - Pensjonat
„WIERCHY”
Krupówki L. 32
komfortowo urządzone, poleca pokoje słoneczne.
Kuchnia wykwińska.
Ceny bardzo niskie

J. Stalin, Rabka
Zabornia poczta Chabówka poleca mieszkanie letnie składające się z 2 pokoi i kuchni (ogród, las, łąka, rzeka) blisko stacji za **1250—**. Artykuły pierwszej potrzeby na miejscu. 350g

Dostarczam każdej ilości deserowego masła koszernego

wyrobionego wedle wymogów nowoczesnej techniki. Cena za 1 kg. netto 5 zł prócz porta pocztow., za zaliczką. **Mleczarnia Józef Roth, Brzeżany.**

Ogłoszenie przetargu.

W piątek, dnia 15 czerwca br. o godzinie 11 przedpołudniem odbędzie się na Dworcu towarowym, brama 2, magazyn zbożowy

Publiczny przetarg

1 wagonu szkła okiennego, 10,000. kg. o różnych wymiarach.

1662x Ekspedycja towarowa w Krakowie

Niemiecki Związek Gospodarczy dla Polski Z. Z. Deutscher Wirtschaftsbund für Polen E. V., Breslau 5, Salvatorplatz 8

pośrednicy i udziela informacji (za dołączeniem znaczków poczt. na odpowiedź w następujących sprawach:

Import towarów z Polski do Niemiec

- 15) Śląska firma poszukuje polskich dostawców siana prasowanego.
- 16) Wrocławska firma poszukuje przedstawicieli polskiej fabryk towarów czesankowych i welnianych (tylko pierwszorządne gatunki).
- 17) Niemiecka firma poszukuje dostawców na suszone grzyby.
- 18) Niemieckie firmy poszukują dostawców produktów mleczarskich.
- 19) Niemieckie firmy poszukują dostawców piętwa białego.
- 20) Firmy niemieckie pragną wejść w stosunki z polskimi eksporterami drzewa.
- 21) Firmy niemieckie poszukują dostawców słoju.
- 22) Wrocławska firma poszukuje dostawców chmielu.
- 23) Firmy niemieckie pragną nawiązać stosunki z polskimi firmami hurtowymi drzewem.
- 24) Niemieckie firmy zamierzają importować ziemniaki.

Eksport z Niemiec do Polski

- 25) Niemiecka firma oferuje aparaty do perforowania czeków (Schecksticherungsschreiber).
- 26) Saksońskie i śląskie firmy poszukują zastępców dla maszyn ceglarskich i urządzeń dla przemysłu cementowego i kamionkowego.
- 27) Firma z Monachium poszukuje odbiorców i przedstawicieli dla turbin parowych, walców drogowych parowych i motorowych, maszyn do budowy dróg betonowych, maszyn parowych, tanki aluminiowe dla browarów, panwy do saln etc.
- 28) Firma saksońska oferuje maszyny powroźnicze.
- 29) Firmy berlińskie poszukują odbiorców i przedstawicieli dla „Duomit-Beton”.

- 30) Niemieckie firmy oferują: urządzenia transportowe, windy, koleje linowe.
- 31) Niemieckie firmy poszukują przedstawicieli dla kolowców, rowerów motorowych, siodeł i części pasowych do rowerów.
- 32) Niemieckie firmy pragną nawiązać stosunki z firmami polskimi dla motorów elektrycznych, generatorów, transformatorów, urządzeń rozdzielczych, materiału instalacyjnego.
- 33) Niemieckie firmy poszukują odbiorców i przedstawicieli dla sprzętów radiowych.
- 34) Firma w Magdeburgu dostarcza laki dla przemysłu, farby chroniące od rdzy etc.
- 35) Niemieckie firmy poszukują przedstawicieli dla maszyn rolniczych wszelkiego rodzaju.
- 36) Niemieckie firmy poszukują przedstawicieli dla urządzeń tartakowych.
- 37) Śląskie fabryki papieru pragną wejść w stosunki z polskimi odbiorcami.
- 38) Wrocławskie i berlińskie firmy konfekcyjne poszukują przedstawicieli.
- 39) Niemieckie firmy poszukują przedstawicieli dla środków leczniczych, towarów drogowych i ziół leczniczych.
- 40) Niemieckie firmy poszukują przedstawicieli dla chemikali i farb wszelkiego rodzaju.
- 41) Fabryka poczocho w Saksonji poszukuje odbiorców dla używanych maszyn poczochozowych.
- 42) Wrocławska firma oferuje całe urządzenie techniczne swej dopiero jeden raz byłej w ruchu fabryki dla wyrobu piątek ziemniaczanych za szóstą część ceny kupna. Produkcja dzienna 1.500 centnarów.
- 43) Fabryka saksońska poszukuje przedstawicieli dla shapingów.
- 44) Berlińska firma poszukuje przedstawicieli dla swych maszyn do obróbki metali, drzewa i do wyrobu narzędzi. (C. d. a.)

Frim 165/28.

Spółdz. 101

PRZETARGI PUBLICZNE

Komitet Budowy Gmachu Sanatorium dla Dzieci Skrofolicznych w Zakopanem ogłasza przetarg publiczny na wykonanie w budynkach Sanatorium:

- 1) Kanalizacji i wodociągów.
- 2) Ogrzewania wodnego budynku głównego i ogrzewania parowego budynku gospodarczego.
- 3) Parowej pralni mechanicznej.
- 4) Kuchni parowej.

Ślepe kosztorysy na powyższe urządzenia są do nabycia po cenie 5 zł. za sztukę u inż. Kamlera, Warszawa — Mokotów, ul. Wiktorska Nr. 17, gdzie również przeglądać można szczegółowe rysunki urządzeń instalacyjnych.

Wypełnione kosztorysy należy złożyć do dnia 15 czerwca 1928 r. w Kuratorium Zakładu Leczniczego Uniw. Jagiellońskiego dla dzieci gruźliczych w Zakopanem, Kraków, ul. Św. Jana Nr. 29.

Przetarg na dostawę materiałów faszynowych dla robót regulacyjnych na Sanie w okresie budowlanym od 1 kwietnia 1928 do 31 marca 1929 r.

W biurze Zarządu Dróg Wodnych w Sandomierzu, ul. Długosza 1. 5, odbędzie się w dniu 19 czerwca 1928, o godz. 12-tej przed południem przetarg ofertowy na dostawę:

materiałów faszynowych dla przestrzeni Sanu od klm. 56 do klm. 24; 20.000 m. sześć. faszyn i 220.000 sztuk kołków faszynowych.

Szczegółowych informacji, dotyczących jakości, ilości i czasu dostawy, oraz szczegółowych i ogólnych warunków dostawy, wzoru ofert i wzoru umowy udzielać będzie w godzinach urzędowych Zarząd Dróg Wodnych w Sandomierzu.

Przetarg na dostawę materiałów faszynowych dla bót regulacyjnych na Sanie w okresie budowlanym od 1 kwietnia 1928 do 31 marca 1929 r.

W biurze Zarządu Dróg Wodnych w Sandomierzu, ul. Długosza 1. 5, odbędzie się w dniu 19 czerwca 1928 o godzinie 12-tej przed południem przetarg ofertowy na dostawę:

materiałów faszynowych dla przestrzeni Sanu od klm. 56 do klm. 24; 20.000 m. sześć. faszyn i 220.000 sztuk kołków faszynowych.

Szczegółowych informacji, dotyczących jakości, ilości i czasu dostawy, oraz szczegółowych i ogólnych warunków dostawy wzoru ofert i wzoru umowy udzielać będzie w godzinach urzędowych Zarząd Dróg Wodnych w Sandomierzu.

Wpis zmian firmowych

W ts. rejestrze spółdzielni przy firmie Bank Ludowy w Jasle, Spółdzielnia z ogr. odp. — zarządza się z datą dzisiejszą następujące wpisy:

Uwładcznia się zmianę statutu spółdzielni, polegającą na tem: a) że z § 3 statutu odpadają ustępy a. i b., a w ich miejsce po słowach w ustępie drugim: „zgodnie z tym celem spółdzielnia zajmuje się” przychodzi ustępy: 1) Udzieleniem kredytów w formie dyskonta weksli, pożyczek skryptowych oraz rachunków bieżących i pożyczek zabezpieczonych bądź hipotecznie, bądź przez poręczenie, lub zastawem papierów wartościowych, wyszczególnionych poniżej w ustępie piątym; 2) redyskontem weksli, 3) przyjmowaniem wkładów pieniężnych z prawem wydawania dowodów wkładowych imiennych, jednak bez prawa wydawania takich dowodów płatnych okazielowi, jako czynności podstawowych, 4) wydawaniem przekazów, czeków i akredytyw, oraz dokonywaniem wypłat i wpłat w granicach Państwa, 5) kupnem i sprzedażą na rachunek własny oraz osób trzecich, papierów procentowych, państwowych, samorządowych, listów zastawnych, akcji central gospodarczych i przedsiębiorstw, organizowanych przez spółdzielnie, ich związki, lub centrale gospodarcze oraz akcji Banku Polskiego, 6) odbiorem wpłat na rachunek osób trzecich, inkaso weksli i dokumentów, 7) przyjmowaniem subskrypcji na pożyczki państwowe i komunalne oraz na akcje przedsiębiorstw wyszczególnionych w ust. 5-tym. 8) zastępstwem czynności na rzecz Banku Polskiego i banków państwowych, 9) przyjmowaniem do depozytu papierów wartościowych i innych walorów, oraz wynajmowaniem kasetek zabezpieczonych;

b) że ustęp c. zostaje oznaczony jako dziesiąty; c) że ustęp d. zostaje oznaczony jako jedenasty, a ponadto dodano doń końcowe zdanie: „oraz Rozp. Prezydenta Rzecz. z dnia 17 marca 1928 o prawie bankowem”;

d) że w ust. I-szym § 12 statutu przychodzą słowa dwadzieścia pięć (25) złotych zamiast dwadzieścia (20) złotych;

e) że w § 17 statutu zamiast słowa pięciokrotna przychodzi słowo dziesięciokrotna i

f) że w § 44 statutu dodaje się na końcu nowy ustęp: „w każdym wypadku należy przejść do funduszu zasobowego, nie podlegającego podziałowi pomiędzy członków, wszystkie nadpłaty i zwroty, przypadające na nieczłonków.

Sąd Okręgowy jako Handlowy o. IV.

Jasło, dnia 2 czerwca 1928.